

İDİMA'DAN GÖKOVA- AKYAKA'YA

AKYAKA

II

MEHMET BİLDİRİCİ

İnşaat.Y.Mühendisi

Araştırmacı-Yazar

İSTANBUL ŞİŞLİ -2008

İDİMA'DAN GÖKOVA- AKYAKA'YA

AKYAKA

II

MEHMET BİLDİRİCİ

İnşaat.Y.Mühendisi

Araştırmacı-Yazar

İSTANBUL ŞİŞLİ -2008

ÖNSÖZ

Sayın Mehmet Bildirici

Araştırmalarınızla Akyaka'nın nereden gelip, nereye gittiğini aydınlattınız. Konya'nın bir lütfu, mükemmel bir insansınız. Sana ne kadar şükran duysak azdır. Seni seviyoruz.

Çalışmalarınızı verdiğiniz CD izledik. Bu çalışmalarının devamı bizi sevindirecektir. Akyaka'nın en eski ailelerinden birinin çocuğu olarak, ben de bu çalışmalara her türlü katkıya hazır olduğumu belirtiyor, tekrar seni kutluyorum.

İsmail Akkaya

Eski Belediye Başkanı

11. Ağustos 2006

Göl Restoran- Ula

İÇİNDEKİLER

21akyakam

Önsöz	5
İçindekiler	7
Akayaka'nın doğuşu	9
İlk Akyaka Halkından kesitler, Akkaya – Datça- Kaya aileleri	11
İlk öğretmen Osman Kocabıyık	17
Aydın Turunç	19
Akyaka'ya Hizmet Edenler	22
Teoman Ünüsan	24
İsmail Akkaya	26
Adile Mermerci	27-28

22akyakam

Nail Çakırhan ile gelen kültür	29
Gökova Akyaka'yı Sevenler Derneği	45-54

23akyakam

Akyaka'da yaşayanlar	55-68
----------------------	-------

24akyakam

Akyaka'dan görüntüler	69
Akyaka'da yeni mezarlıklar	71-72 son

GÖKOVA BÖLGESİNDE AKYAKA'NIN DOĞUŞU

Yaklaşık 20. yüzyılın başlarında hayvancılık, ve Yeni İskele'den develerle Muğla'ya eşya taşımak, maksadı ile bugünkü Akyaka'da yerleşim başlamıştır. Önceleri kışları burada kalıp, yazları sivri sinekten ötürü Kızılağaç'a yaylaya çıkılır imiş, zamanla basit evler yapılarak devamlı yaşam başlamış. Gökova köyünün bir mahallesi imiş. İçinden Muğla-Marmaris karayolu geçiyormuş.

1950'li yıllarda bugünkü Akyaka'da yaklaşık sadece 7-10 hane vardır.

AKYAKA'DA EN ESKİ AİLE

1930'lu yıllarda Akyaka'da yaşayan tespit edilebilen en eski aile ise Mestan Akkaya (ölümü 1952) ile eşi Raziye Hanım'dır. Raziye 1929 yılında Kızılağaç'ta ölmüş ve oraya gömülmüştür. Daha sonra mezarı Akyaka'daki mezarlığa taşınmıştır. Bu olay yazları Kızılağaç'a taşındıklarını göstermektedir. Mestan Akkaya ise 1952 yılında ölmüş Akyaka-Gökova yolu üzerindeki İnişdibi Mezarlığı'na gömülmüştür. Mestan Akkaya eski Belediye Başkanı İsmail Akkaya'nın babası Mustafa Akkaya'nın babasıdır. Mestan Akkaya aynı zamanda Hüseyin Akkaya ve Mustafa Gökövali'nin kayınpederidir.

1950'li yıllardaki Akyakalılar

MUSTAFA AKKAYA (Eşi Durdu)

SELVER DATÇA

DEVECİ AHMET

(Halen hayatta, Fadılca köyünden, Fadılca'da deveci idi)

SARIOĞLU MUSTAFA (1892-1981)

(Yerkesik'li) köyün önde gelenlerinden, Yeni Mezarlıkta gömülü

ŞOFER RASİM'İN BABASI

HÜSEYİN ÇAVUŞ (KAYA) (Eşi Mestan kızı Dudu)

Muhtar Kemal Kaya'nın babası, Rodos'lu

TAK TAK MUSTAFA (Gökövali) Kayıkçı (Eşi Mestan kızı Raziye)

HAİL İBRAHİM UYANIK

Köy muhtarı, kadın yüzünden bir cinayete kurban gitti. Eşi ile Ayşe Karadağ'a yaptığı ziyarette görüştük. (2008 Ocak)

ÇİNELİ İSMAİL

Eşi Ayşe, İdima Otelin üstünde evi vardı. Çocukları olmadı. Ayşe, Hüseyin Kaya'nın (Çavuş) kardeşi. Evlat edindiklerinden torunları İsmail Dursun

PEMBE & AYŞE KARDEŞLER

Pembe Nene İdima Otelin arsasının sahibi, onun altındaki evin sahibi Ayşe ise, Pembe'nin kardeşi, Bildirici ailesi olarak Pembe'nin arsasını 1977 yılında aldık. Kendine bakması karşılığı bizim aldığımız ev ve bahçeyi Kerim Barza'ya vermiş, ama Pembe'ye bu kardeşi Ayşe bakmış.

İSMAİL MENEKŞE

Babası reçine eğitimi almak için Yunanistan'a gönderilmiş

AYDIN TURUNÇ

İTÜ Maden Fakültesi 1960 mezunu Maden Y. Mühendis'i Turunç'un mesleki yaşamı Akyaka çevresinde geçmiş

ŞEVKİ SİVASLI

Orman Mühendisi, görevli ve emekli olarak Akyaka'da yaşamaktadır.

İNİŞDİBİ mahallesinde ise -3 AİLE BARZA'LAR

HALİL ŞAHİN

Azmak üzerinde ilk lokanta açan, oğulları devam etmektedir.

AKYAKA HALKINDAN KESİTLER

Bu bölümde Akyaka'ya ilk yerleşen aileler, arkasından Akyaka'da tanıma fırsatını bulduğum değerli kişiler hakkında Akyaka ile ilgili anılar yer almaktadır.

MUSTAFA AKKAYA'NIN ANISINA

Mehmet BİLDİRİCİ

Tüm yaşamı Akyaka'da geçmiş, Belediye Başkanı İsmail Akkaya'nın babası Mustafa Akkaya'nın 12 Eylül 1997 tarihinde öldüğünü üzüntü ile öğrenmiş bulunuyorum.

Kendisini Akyaka'ya geldiğim 1977 yılından bu yana tanırım, iyi ahbabız. Bu zaman içinde çeşitli sohbetlerimiz oldu. Anlattıkları Akyaka'nın tarihine büyük ışık tutuyor.

Dedesi Mehmet, babası Mestan ve altı oğlan kardeşi ile Gereme'den (Ören) Gökova'ya mallarını yaymak için geldiklerini, önceleri kışları kalıp yazları Gereme'ye geri döndüklerini, daha sonra Akyaka'ya yerleştiklerini anlattı. Önce çadırlarda kaldıklarını ve daha sonra köyde bilinen tek odalı evleri yaptıklarını anlattı. Küçüklüğünde Brezilya'dan şeker kamışı yüklü geminin geldiğini hatırlıyor.

Diğer ilgi çekici anlatılanlarda şöyle: Çevre Ulalı ağaların elinde, ağalar padişahın geniş tapu çıkarıyorlar. Marmaris yolunun üzeri Rum Panayot ve Andon'un, çevrede tütün yetiştiriyorlar. Sahilde kayıkları var.

Kurtuluş savaşı yıllarında binbaşılıktan emekli Yakup Bey Yeni İskele mahallesine yerleşiyor. İskelenin hemen üstünde halen restore edilmiş, güzel evi yaptırıyor, Yakup Bey çocuksuz.

Mütesellim Osman Ağa ile ilgili duyduğu şu hikayeyi anlatıyor. Osman Ağa Eski İskele'de bulunan kalıntılar arasında altın buluyor. Eski eserleri, altınlarla birlikte 40 katıra yükleyip, Tavas'a götürüyor. Altın yüklü bir katır yolunu kaybedip kervandan kopuyor ve Ula'ya çıkan taş döşeme yoluna sapıyor ve Ula'ya çıkıyor. Katırı bulan aile çok zenginliyor ve Katırcıoğulları ismini alıyor !

Mustafa Akkaya, görmeyen gözüne rağmen köyde pek çok ilke imza atan bir kişidir. Köyde ilk kahveyi, ilk fırını, ve ilk bakkal dükkanını açan kendisidir. O zamanlar köyden geçen Fethiye arabaları ile Ula'ya gider, ihtiyaçlarını temin eder, dükkanında satardı.

Devamlı radyo dinleyen, Türkiye ve Dünyadaki olayları yakından takip eden, Mustafa Akkaya son yıllarda rahatsız idi. Kendisine rahmet, ailesi ve Akyakalı'lara baş sağlığı diliyorum.

(İŞTE GÖKOVA sayı 7 - 1998)

AKYAKA'DA KÖK BİR AİLE

Mestan Akkaya (ölümü yaklaşık 1950) (Eşi Raziye öl. 1929)

Abla Dudu Kaya

Oğlu Mustafa Akkaya

Raziye Gökovalı

Gelin Durdu Akkaya (1935)

Mustafa ve Durdu Akkaya

Mustafa Akkaya, köyde ilk fırın ve bakkal dükkanını açan kişi, 3 oğlu ve 2 kızı var. Eski Belediye Başkanı İsmail Akkaya oğlu, Mevsim Market sahibi Murat Karadağ kızı Ayşe Karadağ'ın oğludur. Âmâ olan Mustafa Akkaya 1997 yılında öldü.

Mustafa Akkaya'nın eşi Durdu Akkaya ile Mart 2006 da yaptığım telefon görüşmesinde de şunları anlattı. Gelin geldiğinde kayın babası Mestan Akkaya'nın

sağ olduğunu, bir iki yıl sonra öldüğünü, kendi babası Eğriboyunlu lakabı ile bilinen Hasan Kaptan'ın İstanköy'lü olduğunu, önce İzmir'e yerleştiğini daha sonra Akyaka'ya geldiğini ve burada öldüğünü belitti.

Hem kendi babası hem de kayın babasının Seferbirlikte (1. Dünya Savaşı) yaklaşık yedişer yıl askerlik yaptıklarını anlattı.

Görümcesi Dudu'nun eski Muhtar Kemal Kaya'nın babası Hüseyin Kaya (Çavuş) ile, diğer görümcesi Raziye'nin Tak Tak Mustafa Gökovalı ile evlendiğini ve kocasının üç kardeş olduklarını ifade etti.

Durdu Akkaya ile 02.08.2006 günün oğlu İsmail Akkaya'nın sahibi olduğu Gölet Restoranda, kızı Ayşe Karadağ'ın misafiri olarak yemeğe gittik. DSİ tarafından yapılan Gölet'e bakan Restoranın manzarası çok güzeldi.

Durdu Akkaya burada ilginç şeyler anlattı. Kendisini hiç tanımadığım kayınvalidem Raziye Hanım (1896-1929), genç yaşta ölmüş ve Kızılağaç'ta toprağa verilmiş. Çünkü o tarihlerde yazları Kızılağaç'a çıkar, kışları Akyaka'ya inerdik. Eşim Mustafa Akkaya'nın ailesinin Kızılağaç'ta evi ve arazileri vardı.

Yakın zamanda Raziye Hanım'ın gömülü olduğu mezarlığın kalkacağını öğrendim. Ula Kaymakamlığı'na dilekçe verdim. İzin aldım. Kayınvalidemin mezarını açıp kemiklerini toplayıp Akyaka Mezarlığı'nda oğlunun yanına yaptırdığım mezara naklettim.

Bu arada kayınpederi Mestan Akkaya ile babası Eğriboyublu Hasan Kaptan'ın İnişdibi Mezarlığında olduğunu ve onların taşlarını da diktirdiğini anlattı.

Gölet Restorandaki yemekte

Durdu Akkaya, eşim Düzay Bildirici, karşıda torunum, Durdu Akkaya'nın kızı Ayşe Karadağ, ayakta duran dayıları

İnişdibi Mezarlığında en eski Akyakalı Mehmet oğlu Mestan Akkaya'nın (1876-1952)
Bu mezar yazılı olanlar içinde en eski mezar taşı

SELVER DATÇA

Selver Datça da Akyaka'ya ilk yerleşmiş ailelerden olup Köy meydanı'nda dükkanı bulunmakta, oğlu Mehmet Datça ile ticaret yapmaktadır.

Kendisi ile 19.08.2004 günü Nail Çakırhan Kültür evinde açılmış bulunan sergimi gezdik, ve uzun bir söyleşide bulunduk.

Çocukluğunun Akçapınar'da geçtiğini, Yakup oğlu Yusuf'un bu köyün ileri gelenlerinden olduğunu, Mustafa Akkaya ile arkadaş olduğunu, onun gözünü muayene için İstanbul'a birlikte gittiklerini anlattı.

Halk tarafından ziyaret edilen Erendede gibi sınanmış yerler olup olmadığını sorduğumda, Akçapınar'dan Ferek'e giderken "DELİKLİ DEDE" mezarı olduğunu, halkın gidip burayı ziyaret ettiğini anlattı.

Papazlık deresi üzerinde Kilise Kovanlığı bulunduğunu, buraya arı kovanlarının konulduğunu belirtti. Sohbetin ardından, sergiyi gezdik, görüşlerini aldım, ve kendisini dükkanına tekrar arabamla bıraktım.

Akyaka'ya ilk yerleşen Selver Datça
Fotoğraflarla İdyma'dan Akyaka'ya sergisinde
Ağustos 2004

HÜSEYİN ÇAVUŞ (KAYA)

Hüseyin Kaya, Akyaka'nın ilk sakinlerinden ve Akyaka'nın ilk muhtarı. Aşağıdaki fotoğraf ve bilgiler Akyaka Belediye Bülteni'nde (2007 sayı 8) gelini (Nuri Kaya'nın eşi) Aysel Kaya'nın yazısından alınmıştır.

Hüseyin Çavuş köy içinde bahçesinde dut ağaçları olan en eski kahvenin sahibi, yerine de kahve yapıldı. Hüseyin Çavuş eskiden sağlık elemanları olmadığından diş çeker, iğne vurmuş. Köyün en eskisi Mestan Akkaya'nın damadı. Onun kızı Dudu ile evlenmiş. Gene köyün muhtarlarından Kemal Kaya'nın babası.

Hüseyin 2004 yılında 90 yaşında vefat etmiş ve kendisinden 12 yıl önce ölen Dudu Hanım'ın yanında toprağa verilmiş.

Dudu & Hüseyin Kaya bahçelerinde

ÖĞRETMEN OSMAN KOCABIYIK (1927-2005)

YÖREDE EN ESKİ OKUL

Halen Akyaka'da emeklilik yaşamını sürdüren aslen Ula'nın Armutlu köyünden, Osman Kocabiyik yörede 1950'li yıllarda öğretmenlik yaptığını ifade etmektedir. Cumhuriyet yönetiminin yörede açtığı ilk ilkokul Gökova Yazılıtaş mahallesinde 1928 yılında açılmış, 1942 yılına kadar hizmet etmiş, bina bugün mevcut değil. Akyaka'dan öğrencilerin okula yürüyerek gittiklerini, bazen de Sıtkı Koçman'ın maden taşıyan kamyonlarından yararlandığını anlattı.

Bugün Muğla Üniversitesi için büyük bağışları olan Sıtkı Koçman (1911), Yeni İskele'ye maden taşıma işini yapmaktadır. Sıtkı Koçman İstanbul doğumludur. Kurtuluş Savaşı'nın Jandarma Albay'ı Ali Kemal Bey'in oğludur. Atatürk'ün arkadaşlarından Nazif Kayacık Paşa'nın kızı Mefharet Hanım ile evlidir. Dürüst bir iş adamı olarak bilinir.

Osman Kocabiyik Akyaka'da 1940 ve 1950'li yıllarda sinekten zor yaşandığını, eşeğin üstünde elbisenin üzerinden bile dişlerini geçirdiğini anlatmaktadır Osman öğretmen, Akyaka'ya ilk 1954 yılında geldiğini belirtmektedir.

Akyaka'da ise bugün yaşaması için çaba gösterdiğimiz su samurlarının (LUTRA-LUTRA) bazen köy içinde dolaştığını ve kümeslerden tavuk ve yumurta çalmaya geldiklerini anlattı.

Emekliliğinde kitaplığını okuyucuya açan, daha sonra ilk okula bağışlayan Osman Kocabiyik sevdiği Akyaka'da emeklilik yaşamını sürdürmüş 2005 yılı içinde aramızdan ayrılmıştır.

2004 yılında evinde eşi ile görülmektedir.

YÖREDE HİZMETLERİ OLAN SITKI KOÇMAN (1911-2005)

Sıtkı Koçman iş hayatına Ege dağlarında başladı

İstazbulu 89 yaşındaki Koçman, Fethiye'nin şirin beldesi Göcek'te İngiliz Patensor firmasına ait maden ocağında iş hayatına başladı.

Fethiye, Köyceğiz, Ula başta olmak üzere birçok yörenin dağlarını kırı kırı gezdi. Daha o zamanlar, Muğla'nın havasına, suyunu, taşına, toprağına vuruklu.

Kurtuluş Savaşı'nın Jandarma Albayı Ali Kemal Bey'in oğlu olan Sıtkı Koçman, Atatürk'ün sağ kolu Nazif Kayacak Paşa'nın kızı Meharet Hanım ile evlendi.

KRALİÇE'DEN ÖDÜLÜ

Çok sevdiği eşini, çok sevdiği Göcek'e getirdi. Onunla doğayı, hayatı paylaştı.

Muğla sevgisini, üç teknesine verdiği 'Ula-1', 'Gökara-1' ve 'Marmaris-1' adlarıyla gösterdi.

Türkiye'ye tavukçuluğu getiren

Kurtuluş Savaşı'nın Jandarma Albayı Ali Kemal Bey'in oğlu olan Sıtkı Koçman, Atatürk'ün sağ kolu Nazif Kayacak Paşa'nın kızı Meharet Hanım ile evlendi. Dürüstlüğü, mertliği ve açsözlülüğüyle tanındı.

kişi olarak anılan, Koçtuğ Denizcilik İşletmesi, Topkim, Agrokim, Metilac Sanayi İşletmeleri, Barvit ve Sakap Sabancı ile ortak Akkardonsa isimli dişli makine parçası üreten fabrikaların yönetim kurulu başkanlığını yapan Koçman, dürüstlüğü, mertliği ve

açsözlülüğüyle de tanındı. Sıtkı Koçman, 1957'de İngilizler'le ortak olarak İzmir'de BMC Sanayi ve Ticaret A.Ş.yi ve tesislerini kurdu.

Türkiye'de ilk kurulan entegre otomotiv üretim tesisinde ilk kez dizel oto-motor dökümhanesi faaliyete geçirdi.

İlk dizel motoru üretti. Otomobil, kamyon, kamyonet, traktör imalatı gerçekleştirdi.

Bu alandaki başarısı nedeniyle 1973 yılında İngiliz Kraliçesi II. Elizabeth tarafından "Üstün Liyakat Nişanı"yla ödüllendirildi.

(Hürriyet Ekim 2000)

Uzun yıllar çevrede çalışmış ve değerli insan Sıtkı Koçman (1911-2005)

AKYAKA'DA MADEN YÜKSEK MÜHENDİSİ

AYDIN TURUNÇ

Aydın Turunç 1960 yılında İ.T.Ü Maden Fakültesi'nden mezun olduktan sonra bu yörede görev alır. Kültür konularına gayet duyarlı olan Turunç kuruluşundan 1995 yılına kadar "Gökova Akyaka'yı Sevenler Derneği başkanlığı yapmıştır. Bugün de Akyaka Kültür ve Sanat Derneği yönetim kurulundadır. Büyük gayretleri ile Akyaka Halk Kütüphanesi'ni kurmuş, birkaç yıllığına kütüphaneye yer temin etmiştir. Emeklilik günlerini eşi Sanat Tarihçisi Solmaz Turunç ile Akyaka'da geçirmektedir.

Aşağıdaki yazı "Akyaka Sanat Derneği bülteninin 2. sayısında çıkmış, çevre tarihi ile ilgili aydınlatıcı bilgiler bulunduğundan buraya aynen alınmıştır.

Sayfa 6

AKS - DER

KARABÖRTLEN ve GÖKOVA'dan İLK ANILAR

Aydın Turunç
Maden Yük. Müh.

1960 yılının Temmuz ayında, yeni mezun bir maden mühendisi olarak ilk defa Muğla'ya geldim. O zaman için, İzmir-Aydın-Muğla yolu bitmek bitmeyen bir yoldu. Aydın'a kadar demiryolunu takip eden yol, Aydın-Çine-Eski Çine arasında şimdiki güzergâhın daha batısından geçiyordu. Eski Çine'den sonra ise 376 virajlı dağ yolundan, Nebi'ler-Turgut üzerinden Yatağan'ın batısına iniliyor ve dağ eteğini takiben Muğla'ya varılıyordu. Muğla-Ula-Karabörtlen yolu ise, Köyceğiz-Fethiye ana yolu üzerinde olmasına rağmen dar ve hele Ula-Karabörtlen arası çok virajlı ama çok güzel manzaralı bir yoldu.

Çalışmaya başladığım Köyceğiz Kromları İşletmesi Ltd. Şirketi'nin şantiyesi Karabörtlen'de idi. Karabörtlen, o zamanlar muntakanın en büyük ve mamur köyüydü. Tabii elektrik ve akar su yoktu. Bizim akar suyumuz ve akşamdan akşama da şantiye elektriğimiz vardı. Buz dolabımız gaz yağı ile çalışıyordu.

Muğla'daki en eski okullardan birisi orada idi ve okur-yazar oranı çok yüksekti. Köyceğiz-Fethiye yönünde giden posta otobüsleri ve diğer vasıtalar Karabörtlen'de mola verir ve özellikle ekmek alırlardı. Köyün, Ula tarafındaki çayın üzerinde köprü yoktu ve yağmurlar başlayınca genellikle yol kapanır ve vasıtalar suyun azalmasını ve şirket greyderinin yolu düzeltmesini beklerlerdi. Köyceğiz tarafında, Namnam çayı üzerinde ise, mevcut köprü'nün daha kuzeyinde şimdi kullanılmayan başka bir köprü vardı...

Kullanılmayan başka bir köprü vardı.

O zamanlar çok yağmur yağar ve Namnam çayından seller gelirdi. Bizim maden yolu da, Alacık-Ağla arasında Namnam çayından geçiyordu ve her selde sular yolu biçer ve yol kapanırdı. Bütün mühendislik hayatımca sudan çok çektim. Yer üstünde de, yer altında da suyla uğraştım. Köyceğiz girişinde de köprü yoktu. O yol da, daha doğrusu, Fethiye'ye kadar her dere ve çay, yağmurlarda geçit vermezdi. Akyaka, Akçapınar ve Çıtlık gibi Kozlukuyu (Gökova) köyünün bir mahallesi idi. Karabörtlen-Gökova arasında büyük yerleşim olarak sadece Kızılyaka köyü vardı. Karabörtlen'den Gökova'ya, şimdiki Sarayanı-Kızılyaka-Çıtlık-Ataköy-Kozlukuyu-İnişdibi yerleşimlerinden geçen ve dağın eteklerini takip eden köy ve maden yolu ile varılırdı. Bu yolun bakımı maden şirketine aitti. Yol, bugünkü okalıptüslü yolun başlangıcında, köprü civarında, Sakar'dan inen Ula-Marmaris yolu ile birleşirdi ve İnişdibi yolunu takiben şimdiki belde merkezine ve oradan da iskeleye ulaşırdı. Sakar yolu tek şeritli bir yoldu ve manevra yerlerinde vasıtalar birbirlerine yol verirdi. O tarihte, Akyaka mahallesi çok küçük bir yerleşim alanı idi. Hatırladığım kadarıyla, merkezde Hüseyin Çavuş'un kahvesi, eczanenin olduğu yerde, Belediye eski Başkanı İsmail Akkaya'nın rahmetli babasının bakkal dükkanı, Server Datça'nın dükkanı ve Türkoğulları'nın yerinde de Sarioğulları'nın yeri vardı. Zaten mahallede devamlı 5-6 aile yaşardı. Bugün de onların çocukları ve torunları Akyaka'da yaşamlarını sürdürmektedirler. Köy meydanında bir de çeşme vardı ve Papazlık deresinden toprak künklerle gelen su buradan akardı. Yanılmıyorsam o tarihlerde jandarma karakolu da vardı. Sonraları çok kullandığımız Muhtar Kemal Kaya'nın 'jeep'i de henüz piyasaya çıkmamıştı.

Yerleşimin büyük bir kısmı, bugün de yer yer artıklarını gördüğümüz, zeytinliklerden ve henüz parsellenmemiş tarlalardan ibaretti. Kermetur ve Yücelen tesislerinin bulunduğu yerler ise azmak sularının kaynadığı kovalaklıklardan ibaretti. Mümin ustanın salaş gazinosu, sanırsam, o tarihte de mevcuttu. Ama, azmak boyunda Halil'in yeri henüz açılmamıştı. Sonradan bulunan 'Eren Dede'yi hatırlayan da yoktu.

İskele mevkiinde ise, bugün de kullanılan, mahallenin en eski camisi mevcuttu. Akyaka İskelesi, Muğla'nın ihraç kapısı olduğundan, bugünkü Çoban Tur tesisinin restoran bölümünün olduğu yerde, Gümrük Karakolu vardı. Maden Şirketi'nin bütün ihracatı Akyaka'dan yapılıyordu. İki iskele Özel İdareye aitti ve 'kullanma hakkı', önce Muğla, sonra Ula Özel İdarelerine ödeniyordu. Eskilerden kalma üç antrepo kalıntısı mevcuttu ki bunlardan birisi bugün de görülmektedir. Diğerlerinden birisi sarnıç yanındaydı ve yerinde şimdi butik otel bulunmaktadır. Ötekinin yerinde ise Ceylan'ların evi vardır. O tarihlerde, yüklemeler sırasında, bu binalar işçi koğuşu olarak kullanılıyordu.

Solmaz ve Aydın Turunç “İdima’dan Akyaka’ya” sergisinde (2004)

kullanılmıyordu.

İskele mevkiinde bir, iki aile yaşırdı. Yaşayanlardan birisi de rahmetli Süleyman Faik'di. Evi yamaçtaydı. Şimdi sıra sıra evlerin yapıldığı yerde de domates tarlası ve kahvesi vardı. Maden yüklemesi sıralarında işçilerin ihtiyaçlarını karşılıyordu. O tarihlerde, ayda, 6-10 bin ton krom cevheri ihraç ediliyordu. Gemiler rıhtımlara yanaşamazdı. Açıkta demirletilirler ve cevherler şatların içindeki 2.5 tonluk kazanlarla taşınırdı. Kazanlar bant elevatörlerle yüklenirdi. Bantlara yükleme ise elle yapılırdı. Dolayısıyla yüklemeler sırasında etraf köylerden işçiler gelir ve Akyaka canlanırdı. Elektrik kendi jeneratörümüzle sağlanıyordu. İskele mevkiine ilk su da, Şirket tarafından, Akyaka merkez çeşmeden demir boru ile getirilmişti. Bir musluk da, bugünkü Pazar yerine konmuştu.

Belde kabristanının bulunduğu yerde de iki isimsiz mezar vardı. Rahmetli Süleyman Faik, bunların, Birinci Dünya Savaşı sırasında körfeze giren ve sahildeki karakola ateş eden İngiliz gemisinin şehit ettiği iki jandarma askerine ait olduklarını söylemişti. Kendilerini rahmetle anarız.

1960 yılı sonunda, 6 aylık stajyer mühendislik görevimi tamamlayarak askere gitmek üzere Karabörtlen'den ayrıldım..

AKYAKA'YA HİZMET EDENLER

Akyaka'nın tarihi zenginliği, doğal güzellikleri ve bunların etkisi ile oluşan kültür zenginliğini araştırmaya başlayınca çok değerli kişilerle tanıştım, onlarla beraber oldum, bilgi aldım, keyif aldım. Birlikte olma şansını yakaladığım, yaşamları hakkında bilgi sahibi olduğum bu değerli kişileri buraya aldım.

Şüphesiz bunlar dışında Akyaka'yı seven ona bir şeyler veren daha nice kimseler olduğunu biliyorum. Bunun bir deneme ve başlangıç olduğuna inanıyorum.

Burada Akyaka'da yaşamış ve yaşamakta olan kişilerden bir kesit verilmeye çalışacağım.

EDEBİYATÇILAR (ŞAİR-YAZARLAR)

Melih Cevdet Anday

Nail Çakırhan

Oktay Akbal

İlhan Selçuk

Şadan Gökovalı

Alan Mounfort

Mebrure Alevok

Yaman Koray

Suzan Albek

Samet Yaşar

RESSAMLAR

Kemal Alp

Yıldız Dinçer

Nuran İskit

Svetlana İnaç

Vahdet Kadioğlu (Atakent)

Mücella Küçükalpelli (Atakent)

Bülent Mühürdaroğlu (Atakent)

Dineke Mühürdaroğlu (Atakent)

Nurten Onur

Orhan Özkaya

Abdurrahman Öztoprak

Yılmaz Tankut

Ayten Timuroğlu

Fikret Yıltrak (Yeşilova)

HAYIRSEVERLER

Nail Çakırhan & Halet ambel	Kültür ve Sanatevi
Belkis & Cahit Güneyman	Akyaka İlköğretim Okulu
Adile Mermerci	İlköğretim Okulu
Mehmet Kaçar	Camii
Metin Yersel	Akyaka Kütüphanesi

ARAŐTIRMACILAR

Aziz Albek	
Şevki Bardakçı	
Paul Benedict	Ula konusunda
Mehmet Bildirici	
Ali Abbas ınar	
Ethem Keskin	Azmak dalgıç
Meryem Kuzey	
Nevin zi	Ula Akyaka derleme
Osman nsal	İdima isimli yayını var
Paavo Roos	İsveçli
Bahar Suveren	Ekoloji

GÖKOVA SEVGİSİ İLE GÖKOVA'YA HİZMET ETMİŞ BİR DEVLET ADAMI
TEOMAN ÜNÜSAN

Eski ve unutulmayan Ula Kaymakamı, İller Bankası Genel Müdürü, Mersin Valisi ve Eski İçişleri Bakanı olan, Teoman Ünüsan yöreyi seven ve pek çok hizmetleri olan bir büyüğümüzdür. Akyaka'yı kaymakamlık görevinde bulunduğu sırada sevmiş ve burada ilk ev yaptıranlardandır.

Halende tatillerini ailesi ile birlikte Akyaka'da geçirmektedir.

Teoman Ünüsan, sergimin açılış töreninde Nail Çakırhan ile (13.08.2004)

Akyaka ile ilgili anılarını benim isteğim üzerine bana yazılı olarak gönderdi. Aynen aşağı alıyorum.

“1968 yılında Ula Kaymakamlığı'na başladığım günlerde Akyaka'nın özel bir yer olduğunu anladım. Deniz, dağlar, orman, akarsular hepsi yan yana gelmiş bir bütünü oluşturuyordu. Sarioğlu'nun parselleyip sattığı arsalardan iki tanesinin diğer alıcılar gibi taksit ile aldım. Ev yaptım. Babam da subay olduğu için bizim memleketimiz hiçbir zaman olmadı. Bu yüzden o tarihlerden beri kendimi Akyaka'lı olarak hissediyorum.

Akyaka o zamanlar Gökova köyünün bir mahallesi idi. Nüfusu 120 den 150 ye çıktığında köy olmasına karar verdik. Ayrı köy olmasında öncülüğü Hüseyin Çavuş,(Kaya) Ömer Barza ve Selver Datça çekiyordu. Gökova ismi o tarafta kalsın bu tarafta kalsın mücadeleleri oldu ama Gökova'lılar isimlerini vermediler, işin doğrusu da buydu.

Mümin ustanın salaş gazinosu, Halil'in yeri, Hüseyin Çavuş'un kahvesi odak noktaları idi. Sonra Mehmet Boysan Kerme-Tur'u yapmaya başladı. Çevreciler çok karşı çıktılar bu yatırıma, ama biz mutlu idik. Hiçbir tesis bulunmayan Akyaka'da tesisler yapılıyor diye seviniyorduk. Sonradan fark ettik çok yerinde bir yatırım olmadığını. Ama başka yerlere bakılırsa yine de yapılanları çok çirkin diye nitelendirmemiz mümkün değil.

Akyaka'da önemli bir nokta, Nail Çakırhan'ın yerleşmek üzere Akyaka'ya gelmesidir. Nail Çakırhan'ın gelmesi ile hakkında yoğun söylentiler başladı.

"Komünist Nail ev yaptırıyor"

"Yaptığı evin bacalarında Rusya ile konuşmak için antenleri varmış"

O sırada 12 Mart 1970 muhtırası verilince bu sefer kaymakamlığa da ihbarlar gelmeye başladı. Nail Çakırhan'ın ismini vilayete bildirmem isteniyordu. O dönem öyleydi. Kaymakamın ismini verdiği kişiler götürülüyordu.

Ben aksine Nail Bey'in kendini rahat hissetmesi için her gün buluşuyordum onunla. Çok güzel günler oldu benim için. Çok şey öğrendim ondan.

Yıllar sonra İller Bankası Genel Müdürü olunca, Akyaka'nın imar planını yaptırdık. İmar planı yapmak için yolladığım şehir plancılarına bir tek direktif verdim.

"Akyaka'ya gidin, ve planın her türlü aşamasında Nail Çakırhan ile birlikte çalışın"

Öyle de yaptılar, ve Nail Bey çok yardımcı oldu. Akyaka'nın bu kadar düzenli oluşunda bu ilk adım oldu.

Akyaka'ya her zaman her görevde iken elimden geldiğince yardımcı oldum. Mehmet Boysan'ı, Hüseyin Çavuş'u, Ömer Barza'yı, Ula Belediye Başkanı Sadi DüNDAR'ı, İsmail Akkaya'yı hizmetlerinden dolayı her zaman anıyorum. Artık Akyaka ile tam özdeşleşmiş Hamdi Yücel'i unutmamamız gerekir"

Teoman Bey, eşi Fahamet Hanım, ben Mehmet Bildirici ve eşim Düzay Bildirici, hep Konya Lisesi mezunuyuz ve sınıf arkadaşlarıyız. Fahamet Hanım eskiden çocuklar denize girerken ben onları balkondan izlerdim demektedir. Tabii şimdi evlerinden denizde olanları takip mümkün değildir. Burada çocuklar olarak belirttiği oğlu Prof, Dr. Çağatay Ünüsan, Selçuk Üniversitesi'nin değerli bilim adamlarındandır.

İSMAİL AKKAYA

Akyaka'ya yerleşmiş en eski ailelerinden Mustafa Akkaya'nın beş çocuğu içinde en küçüğüdür. Ula'da ziraat teknisyeni görevini sürdürürken, 1992 yılında Akyaka'nın belde olması üzerine Doğru Yol Partisi adayı olarak seçimlere katılmış ve Akyaka'nın ilk Belediye Başkanı olmuştur. 1992-2003 yılları arasında görevini sürdürmüştür.

Akyaka'nın gelişmesinde önemli hizmetleri bulunmaktadır.

Eski Belediye Başkanı İsmail Akkaya ile İdima'dan Akyaka Sergisinde (13.08.2004)

GÖKOVA'YA GÖNÜL VEREN VE OKUL YAPTIRAN
ADİLE MERMERCİ (1903-30 Ağustos 1995)

Hayırsever insanları tanımalı ve onlara saygı duymalıyız. Gökova'da bu insanların başında Adile Mermerci Hanımefendi gelmektedir. Gökova Dört Yol'a ilköğretim okulu yaptırmış ve gençlerin öğrenim görmesini sağlamıştır. Bu okul güzel planlanmış ve iyi malzeme ile yapılmış bir okuldur.

Ancak Adile Mermerci ve eşi İhsan Mermerci'nin Milli Eğitime katkısı bunlardan ibaret değildir. İhsan Mermerci'nin Marmaris'te gene ilköğretim okulu, Dalaman'da Adile İhsan Mermerci ilköğretim okulu bulunmaktadır.

Bu hayırsever insanların Milli eğitime katkıları bu bölgeden de ibaret değildir. İstanbul Zeytinburnu'nda Adile Mermerci Anadolu Lisesi, gene Zeytinburnu'nda İhsan Mermerci Lisesi, Mermerci Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek lisesi, Sarıyer'de Adile Mermerci Polis Okulu bulunmaktadır.

Adile Mermerci kimdir?. Adile Mermerci 1903 yılında Ankara'da doğmuş ve Ankara'nın köklü ailelerindenidir. İhsan Mermerci'nin eşi, Ünlü işadamı Vehbi Koç'un eşi Sadberk Koç'un kardeşidir.

Mermerci ailesinin Akyaka'nın girişinde villaları bulunmaktadır. Ölüm ilanında dinine bağlı, gönlü Atatürk sevgisi ile dolu olduğu, aynı zamanda Hacı olduğu belirtilen Adile Mermerci 30. Ağustos 1995 tarihinde İstanbul'da ölmüş, Fatih camiinde kılınan cenaze namazının arkasından Edirnekapı Sakız Ağacı mezarlığında toprağa verilmiştir. Cenazesine teyzeleri olan tüm Koç ailesi ve Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel katılmıştır. Üç oğlan ve bir kız annesi idi.

AKYAKA YAT LİMANINDAN GÖRÜNTÜLER

AKYAKA'DA NAIL ÇAKIRHAN İLE GELEN KÜLTÜR

Nail Çakırhan Akyaka'nın kültür hayatında çok etkili olmuş bir kişidir, ileride de efsane olarak yaşayacağına inanıyorum. Hakkında Muğla ve İstanbul'da çeşitli yayınlar yapılmış ve yapılmaya da devam edilecektir. Gökova Akyaka'yı Sevenler Derneği'nin WEB Sitesi'nde (www.akyaka.org/) çeşitli yayınlar bulunmaktadır.

Nail Çakırhan'ın, hayatı, Konya'da öğrenci iken yazdığı şiirleri, mimari eserleri ve görüşlerinden bir kesit de burada verilecektir.

GÖKOVA'DA ÇAKIRHAN MİMARİSİ VE ÇAKIRHAN KÜLTÜR VE SANAT EVİ

YARATICISI NAIL ÇAKIRHAN

Mehmet Bildirici

Gökova-Akyaka, gerçekten ahşap cepheli ve tavan süslemeli evleri ile farklı bir sahil beldesidir. Bu konuda betonlaşmış diğer yeni gelişmiş turizm merkezlerinden ayrılmaktadır. Böyle bir mimari oluşumda 1910 doğumlu Nail Çakırhan'ın emekleri bulunmaktadır.

Nail Çakırhan Muğla ili Ula ilçesindedir. O yıllarda Muğla'da lise olmadığından öğrenimini Konya Lisesi'nde tamamlamış ve halen en eski mezunlardan (1929 yıl mezunu) biridir. Nail Çakırhan lise öğrenimi sırasında sol görüşleri benimsemiştir.

Bu konuda ilginç bir gözlemimi belirtmek istiyorum. 1925-1930 yılları arasında Konya Lisesi'nde sol görüşü benimseyen başka öğrenciler de vardır. Atatürk'ün akrabası ve daha sonraki yıllarda gizli Türkiye Komünist Partisi kurucu ve etkin üyelerinden Reşat Fuat Baraner'de Konya Lisesi mezunudur.

Başarılı ve çalışkan bir öğrenci olan Çakırhan Konya Lisesi öğrencisi olarak yazdığı bir şiir yüzünden polisçe takibata uğrar. Okulun Duvar gazetesine konan bu şiirin ismi "Derebeyleri" dir. Burada Muğla'daki toprak ağaları kastedilir. Ama Atatürk'e hakaret gibi yorumlanır, daha sonra serbest bırakılır. Konya'da çıkan KERVAN Dergisinde başka şiirleri de yayınlanır. Konya Lisesi'nden sonra İstanbul'da Tıp Fakültesi'ne kaydolar, bir yıl devam eder, bir yılda Hukuk Fakültesine devam eder, öğrenimini bırakır veya bıraktırılır.

"Derebeyleri" şiiri, Nazım Hikmet ile tanışmasını sağlar, birlikte dergi çıkarırlar ve tutuklanırlar, Bursa'da hapisanede birlikte kalırlar, Nazım Hikmet ile birlikte Nail V. İsmi ile "Gece Gelen Telgraf- Portreler- 1+1= Bir isimli kitabı yayınlarlar. 1935 yılı affından faydalanıp serbest kalır.

Nazım Hikmet gibi Sovyetler Birliği'ne gidip öğrenim yapmak ister. Pasaportsuz gizlice Sarp kapısından Batum'a kaçır ve oradan Moskova'ya gider, Moskova Doğu Halkları Üniversitesi'nde Ekonomi ve Sosyalizm okur.

Rus kızı "Taisa" ile tanışır ve evlenir. Bu evlilik yerel yöneticilerin hoşuna gitmez, eşi hamiledir, ve bir ay sonra doğum yapacaktır. Odesa vapuru ile Türkiye'ye zorunlu olarak geri gönderilir, diğer bir deyişle sürgün edilir. Çakırhan oğlu Rudik ve eşi Taisa ile 40 yıl sonra görüşebilir.

(Nail Çakırhan'ın ilk eşi Raisa)

1939 yılında o sıralarda asistan olan Atatürk'ün yakın arkadaşlarında Hasan Rıza Çambel'in kızı arkeolog Halet Çambel ile gizlice evlenir. Çünkü Çambel ailesi bu evliliğe karşıdır. 1946 yılında kurucuları arasında yer aldığı "Türkiye Sosyalist Emekçi Partisi" kapatılır, gene hapis yönü gözükür. 1950 affı ile serbest kalır.

Halet Çambel, Profesörlüğe yükseltilmiş, Adana Kadirli ilçesinde arkeolojik kazılarda bulunmaktadır. Nail Çakırhan'da eşinin yanındadır. Kazı ekibi için gerekli binaları yapan Müteahhit işi bırakmıştır. Yapı işleri Nail Çakırhan'a kalır. Adana Kadirli başta olmak üzere çeşitli yapıların yapımını üstlenir, ve yapı mesleğini benimser.

1970 yılında yorgun düşer, doktor tavsiyesi ile dinlenmek maksadı ile memleketi olan Ula'nın Akyaka köyüne yerleşmeye karar verir ve burada bir arsa satın alır. Geleneksel Ula evlerini örnek alarak ahşap ağırlıklı halen yazları içinde oturduğu evi yaptırır. Turizmin gelişmeye başladığı yıllardır, ev beğenilir ve Akyaka'da yenileri izler.

Gökova Akyaka'da yaptırdığı eve 1983 yılında "AĞA HAN MİMARLIK ÖDÜLÜ" verilir. Çakırhan mimar değildir, mimari eğitimde görmemiştir. Durum belirli çevrelerce yadırganır.

Ödülden gelen para ile Muğla'da eski bir hanı kültür evi olarak restore eder. Ardından otel inşaatları, Letonia, Montana gibi büyük tatil köyleri takip eder. Bodrum, Muğla Datça ve Fethiye'de birbirinden güzel yapıları ile geçmişin değerlerini bugüne ve geleceğe bağlayan bir isim olarak efsaneleşir.

Nail Çakırhan 1998 yılında bir girişimde daha bulunur. Evinin bir köşesine Nail Çakırhan-Halet Çambel Kültür ve Sanatevi'ni yaptırır ve kültürün hizmetine sunar.

19.08.1998 günü pek çok fikir ve sanat adamının katıldığı bir söyleşinin ardından "Nail Çakırhan Mimarisi" sergisi açılır.

Ben bu söyleşi ve sergiye davetli olduğum halde katılamadım. Ama daha sonraları sergiyi gezdiğimde kendisi orada ve açıklama yapıyordu. Gözleri zor görüyordu, yaşlanmış idi ama dinçti. Kendisine Konya Lisesi'nin en eski mezunlarından

olduğunu hatırlattığımda, birkaç öğretmenin ismini verdi, ve sen kaç mezunusun dedi. 1957 deyince çok yeniymişsin dedi.

Nail Çakırhan-Halet Çambel Sanat ve kültür Evi'nin çevreye, sanata ve mimarlığa yararlı olmasını diliyorum.

Konya- Yeni Meram Kırkambar 28.11.1998

Ödül alan Nail Çakırhan evinin kartpostalı
(Resim Akyaka'da yaşayan Ressam Svetlana İnaç'a aittir)

Nail Çakırhan tarafından tasarlanmış başka bir ev

AKYAKA'DA NAİL ÇAKIRHAN TARAFINDAN TASARLANAN YAPILAR

Nail Çakırhan Mimar olmamasına karşı Akyaka'da, Muğla ili dahilinde ve İstanbul'da pek çok yapının tasarımını gerçekleştirdi. Bunlardan Akyaka'da kendi evi ile birlikte birkaç ev 1983 yılında AĞA HAN Mimarlık ödülünü aldı. Ödül 04.09.1983 tarihinde Topkapı Sarayı'nda yapılan törenle verildi.

2005 yılında Ege Yayını olarak yayınlanan:

“Yapı Sanatında Yarım Yüzyıl”

Geleneksel Mimarinin Şiiri

NAİL ÇAKIRHAN

İsimli esere göre Akyaka'da tasarım yaptığı yapılar şöyledir.

- 1970 Kendi evi, tek katlı, Ağa Han Ödülünü alan ev
- 1972 Dr. İdris Gürpınar villası (İdris Gürpınar, Muğla milletvekili idi)
- 1973 Saniye & Hüsametdin Güneyman evi (Kızkardeşi)
- 1975 Melih Cevdet Anday evi (Şair-yazar)
- 1975 Minu İnkaya evi
- 1977 Beril Eyüboğlu evi
- 1978 Aziz & Suzan Albek evi (Arkeolog-yazar)
- 1978 Prof. Refia Şemin evi
- 1978 Adnan & Sevim Pekman evi
- 1978 Cahit & Belkis Güneyman evi (Akyaka'da ilköğretim Okulu yaptırdılar)
- 1979 Orhan Alper evi
- 1980 Ayşe & Özkan Orhon evi (çok büyük), Ayşe Orhon Antalya'ya yerleşti
- 1981 Utku Özen evi
- 1983 Dört evler
- 1983 Fahir & Zeynep Berker evi
- 1983 Attila & Zeynep Durukan evi

Tüm bu tasarımlar Ağa Han Mimarlık ödülü almadan öncedir.

Bundan sonrada Akyaka'da 10 civarında tasarım yapmıştır. Önemlileri şöyledir.

- 1984 Krissi & Selim evi (Bahar Suveren & Thomas Schmitz satın almıştır)
- 1985 Ahmet & Ali Şahin ikiz evleri (Akyakalı)
- 1992 Yücelen Oteli
- 1998 Kültür ve Sanat Evi

Nail Çakırhan 1970-1998 arasında 60-88 yaşları arasında bu hizmetleri yürüttü.

NAİL ÇAKIRHAN BÜSTÜ
Yücelen Tesisleri bahçesinde

Nail Çakırhan & Halet Çambel Kültür ve Sanatevi'nde Nail Çakırhan ödül köşesi

Akyaka'ya Nail Çakırhan büstü

Bekir TOSUN

Dünya'da ilk defa diplomasız mimarlık ödülü alan Nail Çakırhan'ın hayatta iken büstü dikildi. 1983 yılında 70 yaşında iken Gök-ova'da yaptığı ahşap binalar ile Ağa Han Dünya Mimarlık Ödülü alan Nail Çakırhan, değişik mimari evleri ile doğa harikası Akyaka'yı cazibe merkezi haline getirmişti.

Kıyı şeridinde beton yerine ahşap binalar inşa ederek çevreye saygılı mimariye öncülük yaptığı için Ağa Han Dünya Mimarlık Ödülü'ne layık görülen Nail Çakırhan'ın Akyaka Yücelen Otel önüne büstü dikildi. Büstün tüm maliyetini işadamı Hamdi Yücel Gürsoy karşılarken, büstü İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof.Dr. Ferit Özşen yaptı.

Nail Çakırhan'ın büstünün açılışına Muğla Valisi Lütfi Yiğenoğlu, gazeteci-yazar İlhan Selçuk, Oktay Akbal, mimarlar ve Akyakalı vatandaşlar katıldı.

Akyaka'yı tanıtımından dolayı vefa borcunu ödemek için büstü yaptıklarını belirten işadamı Hamdi Yücel Gürsoy, "Aslında üç yıl önce ortaya atılan bir projeydi. Dönemin Muğla Belediye Başkanı Nail Çakırhan'ın heykelini Muğla'ya yapacaktı. Fakat verilen sözler yerine gelmedi. Biz de Akyaka'da oturan Nail Çakırhan'ın büstünü dikmeye karar verdik" dedi.

Muğla Valisi Lütfi Yiğenoğlu, Akyaka mimarisinin yaratıcısı Nail Çakırhan'ın diplomasız mimar olmasının ve dünyada tek diplomasız mimarlık ödülünü almasının üstün bir kültür hazinesinden kaynaklandığını söyledi.

93 yaşındaki diplomasız mimar Nail Çakırhan ise hayatta iken büstünün dikilmesinden son derece mutlu olduğunu belirtti.

¶ HAMLE (Muğla)

Sayı: 7501

Nail Çakırhan büstü ile Muğla Devrim gazetesinde çıkan haber

NAİL ÇAKIRHAN VE SANATI

19 AĞUSTOS 1998

PROGRAM:

SERGI

KONU: Çakırhan Mimari Fotoğraf Sergisi
YER: Nail Çakırhan-Halet Çambel Kültür ve Sanat Evi - AKYAKA
SAAT: 17.30

SÖYLEYİŞİ

KONU: Nail Çakırhan ve Sanatı
YER: Yucelen Otel - AKYAKA / ULA
SAAT: 19.00

AÇILIS: HEIKE THOL-SCHMITZ (Gökova-Akyaka'ya Sevenler Derneği Bşk.)
SUNUCU: ŞADAN GÖKOVALI (Öğretim Üyesi-Gazeteci-Yazar)

KONUŞMACILAR:

OKTAY AKBAL: Yazar
EKİN DURU: Tiyatro Sanatçısı
NURSEL DURUEL: Yazar
OKTAY EKİNCİ: Mimarlar ve Mühendisler Birliği Gn. Bşk.-Yazar-Gazeteci
HAMDİ YÜCEL GÖRSOY: Turizm İşletmecisi
ALİ ÖZGENTÜRK: Film Yönetmeni
İLHAN SELÇUK: Gazeteci-Yazar
ERMAN ŞAHİN: Eski Boyandırlık ve İlan Bakanı
MİNA URGAN: Emekli Öğretim Üyesi, PROFESÖR
TEOMAN ÜNÜSAN: Eski İşçileri Bakanı

ÖZGÜN MÜZİK:

HÜSNÜ ÖZBİLGİ: Sanatçı
Konu: Nail Çakırhan şifrelerinden ezgiler

SAYDAM GÖSTERİSİ:

ERTUGRUL ALADAĞ: Yüksek Mimar
Konu: Nail Çakırhan Mimarisini

Akyaka'da Çakırhan sanatını yaşamak kadar,
Nail Çakırhan ile birlikte olmak da çok güzel.

Nail Çakırhan ve Sanatı'nın tanıtılıp,
anlatılacağı etkinliğe onur vermenizi dileriz.

**Gökova-Akyaka'ya
Sevenler Derneği**

(12 Ağustos'a kadar)

HEIKE THOL - SCHMITZ
48650 AKYAKA / ULA
Tel-Fax: 0.252.243 58 77

19 Ağustos 1998 günü yapılan söyleşi ve açılan sergi davetiyesi

Akyaka

Nail Çakarhan'ın sanatçı ve devrimci kişiliği düzenlenen etkinlikle anlatıldı

Cumhuriyet 21 Ağustos 1998

mimarisinin yaratıcısı

CELAL YILMAZ

GÖKOVA - Mimar olmadıysa halde çizdiği projelerle meydana getirdiği Akyaka evleriyle Gökova ve Akyaka'yı dünyaya tanıtan Nail Çakarhan'ın sanatçı ve devrimci kişiliği düzenlenen etkinlikle anlatıldı. Etkinlikte, Nail Çakarhan'ın Akyaka mimarisinin yaratıcısı olduğu belirtildi.

Akyaka'da düzenlenen etkinlik Nail Çakarhan ve Halet Çambel Kültür ve Sanatları'nda açılan "Çakarhan Mimarisi Fotoğraf Sergisi" ile başladı. Prof. Dr. Mümtaz Soyual, eski Milli Eğitim bakanlarından Necdet Uğur, eski bakanlardan Tesvan Ünüsan, eski bakanlardan Erman Şahin, gazetemiz yazarı İlhan Selçuk, Prof. Dr. M. İsmail Urgan, yazar Oktay Akbal, yönetmen Ali Özgürtürk, sinema oyuncusu Tahir Akan, yazar ve sanat dünyasından insanlar ile yarıttaların katıldığı sergi açılışı sonrası Yücelen Oteli tesislerinde saat 19.00'da "Nail Çakarhan ve Sanat" konulu söyleşi gerçekleştirildi. Etkinliğin açılış konuşmasını, Gökova-Akyaka'yı Sevenler Derneği Başkanı Heiko Thul-Schmitz yaptı. Schmitz, Nail Çakarhan'la aynı kuşaktan ve aynı ülkeden olmasına karşın onun yaratmış mimari tarzın kendilerini Akyaka'ya bağladığını söyledi.

Gazeteci-yazar Şadan Gökova'nın sunduğu etkinliğe konuşmacı olarak katılan Oktay Akbal, Nail Çakarhan'ın şair yönüne değinerek, 1930 yılında Nâzım Hikmet ile birlikte şiir kitabı çıkarıldığını ve hapislerde, sürgünlerde yazdığı devrimci bir kişiliğe sahip olduğunu söyledi.

Gazetemiz yazarı İlhan Selçuk, Nail Çakarhan'ın, Akyaka mimarisinin yaratıcısı olduğunu belirterek, "Akyaka çok dar bir yer. Bir an-

Nail Çakarhan'ın yaratmış tarzın dünyaya örnek olduğu belirtildi.

lamda Türkiye geneline bakıldığında burası kurtuluşun bölge. Çünkü buradan çıktığımızda beton çemenliği başlıyoruz. Betonun kat eden Akyaka'yı görseydik, 'Ben bu betonu niye yaptım' diye pişmanlık duyardım" dedi. İlhan Selçuk, betonun Türkiye'deki kadar kötü kullanıldığı çok az ülke olabileceğini vurgulayarak şunları söyledi:

"Türkiye'deki sağlıksız yapılaşmayı ve betonlaşmayı gördükçe bir kıyametin içinde olduğumuzu hissediyoruz. Böyle bir ortamda Akyaka'daki bu evleri görürken her birinde Nail Çakarhan'ı görüyoruz. Yalnız bunu mu? Hayır değil. Daha da ötesinde kelimelerimize bakar gibi tarihin derinliklerindeki büyük ustahlarla, çağımızın ve insanın yaratıcılıklarıyla yoğrulmuş bir yapı çıkıyor karşımıza. Bütün

Türkiye geneline düşündüğümüzde feci bir ortamda yaşadığımızı görebilirsiniz. Nail Çakarhan, kişiliğini üretmek kendiliğinden yapıyor. Gördüğünüz bu yapılarla Çakarhan'ın şair, mimar, devrimci ve dost kişiliği var."

Emekli öğretim üyesi Prof. Dr. M. İsmail Urgan, Nail Çakarhan'ın 1937 yılında, eşi Prof. Dr. Halet Çambel'i de 11 yaşında tanıdığını belirterek, "Nail Çakarhan'ı Abidin Dino vasıtasıyla tanıdım. O dönemde Halet Paris'te üniversitede okuyordu. Türkiye'ye geldi, Nail ile tanıştım. Şimdi görüyorum da ömrümün en olumlu işini yaptım. Nail şairdi, devrimciydi. 1946'da 45 yıl hapis yattı. Çok enteresandır, emniyetle çok ilgilenirdi, cezaevinde tam tersine o yoğunlukta saygı gördü" diye konuştu. Eski Bayındırlık ve İskan bakanlarından Er-

Toplantı hakkında 21.08.1998 tarihinde Cumhuriyet gazetesinde çıkmış haber

KONYA'DA ÇIKAN KERVAN DERGİSİNDE NAIL. V. ŞİİRLERİ

Mehmet BİLDİRİCİ

Daha önce yayınlanan bir yazımda Konya-Muğla gönül bağlarından söz etmiştim. Burada pek çok Muğlalı'nın Konya'da öğrenimlerini yaptıklarını belirtmiş idim. Bunların başında da Konya Lisesi mezunu Sayın Nail Çakırhan gelmektedir.

Nail Çakırhan'ın Konya Lisesi'nde öğrenci iken yazdığı şiirler KERVAN adlı dergide 1929 yılında yayınlanmıştır. Sadece altı sayı olarak çıkan bu dergideki Nail.V. imzalı şiirler, yakın dostum, Araştırmacı-Yazar Sefa Odabaşı tarafından önce Konya'da Yeni Meram Kırkambar sayfasında ve ardından da "20. Yüzyıl Başlarında Konya'nın Görünümü" adlı kitabında yayınlanmıştır.

Gene arkadaşım Mimar Orhan Arda tarafından, Sayın Nail Çakırhan'a verilen bu ilginç şiirler, edebiyatçılar ve araştırmacıların dikkatine sunulmak için aynen burada tekrarlanacaktır. Yeni Meram Kırkambar da yayınlanan yazı içinde Sayın Nail Çakırhan ile çekilmiş bir fotoğrafımız da yayınlanmıştır. Bu da benim için çok güzel bir anı olmuştur.

(1985 yılında Mimar Orhan Arda ile Nail Çakırhan'ın evinde Yeni Meram'da yayınlanan fotoğraf)

KERVAN

Geceleri eriten bir nur gibi ilerle
Göğü yere indiren tipide karda kervan
Kasırgayla arkadaş, kardeş ol şimşeklerle
Kimseye minnet etme kalsa da darda kervan

Haydi mübarek olsun sefere çıktın bugün
Muradına erersen ne gururlan ne öğün
Dirileri titreten o gün, heybetli ünün
Öülere can versin, sonsuz yollarda kervan

(Nail.V. Kervan- 1 Mart 1929- Sayı 1)

ÇİĞ (Hocam Sadettin Nüzhet Bey'e)

Birkaç günden beridir evine boş dönene
Hani ekmek diyordu, kadın bir kedi gibi
Uzun uzun baktı da o yaşlı gözlerine
Yokluğunu hissedince boyun büktü darıldı

Erkekse gözlerinin bütün ferî sönene
Dünyada her açlığın dermanı bu der gibi
Onu birden alarak kolunun çemberine
Hayalden ince bele çılgın gibi sarıldı
Daha demin üç gündür açız diyen dudaklar
En mahrem köşelerde bir sır gibi gezindi
O yerlerin mest eden parlak manzarasıyla
Gözler sanki çıldırdı rabbim ne bakıştı o..

Sar da Davut Ayşe'ni bir daha sar bir daha
Ona ilk verdiğin söz ne büyük bir yemindi
Yaşanmaz, yaşanmaz böyle bir yüz karasıyla
Desene! Yaz içinde şimşekli bir bakıştı o

Bu ses geçmiş günlerin geçmeyen bir izi gibi
Bir yanan ağ halinde yandı kafatasında
Bu ses, bir lokma için, bu sağır odasında
Canavarca boğulduğu bir adamın sesiydi.

Ağzından zehir saçan bu seslerin sahibi
Yarı sönmüş ocağın simsiyah bacasından
Dilini çıkararak acı acı sırtan
Uzun kızıl dudaklı bir şeytan gölgesiydi.

Zirvesinde korkuyla açlığın karıştığı
Kalbin buz dağlarından indi bir şehvet çığı
Ruhunu bir sel kadar bulanık sularına

Kollar tekrar sıkıldı çelik bir hilal oldu
Midede doğan isyan kalpte ihtilal oldu
Sonra bitkin daldılar sonsuz uykularına

(Nail V-Kervan 15 Mart 1929-sayı 2)

DERTTEN BİR GEMİ İSTİYOR

İrem bağı da olsa korkunç bir mezar olur   -Hocam Namdar Rahmi Bey'e
Bir kadın kahkahası birden ahu zar olur
Daha doğmadan ölen aşkının mabedinde

İsa'nın omuzun da taşıdığı haç gibi
Elem, bence mukaddes ben zevki kırbaç gibi
Ruhumda şaklatırım boğar boğar da kinde
Ne olurdu mabedin ince dehlizlerinde
Devasa ızdırabın zift kokan dizlerinde
Can verip baykuşların kalbine gömülseydim

Mabedin dert kaldığı günden beri
Çılgın ruhum her gözde kanlı bir nem istiyor
Bitmek nedir bilmeyen mihnet elem istiyor

Vahyini dertten alan ruhumun peygamberi
Aşkımın harabesi, ömrümün şaheseri
Bu çılgın at ağzına dertten bir gem istiyor

(Nail V.- Kervan-15 Nisan 1929-sayı :4)

Şiirlerin ithaf edildiği hocaları Sadettin Nüzhet ve Namdar Rahmi hakkında kısa açıklamalar şöyledir. Sadettin Nüzhet Ergun (Bursa 1901-İstanbul 1946) tanınmış edebiyatçı, Konya, Ankara Öğretmen Okullarında, İstanbul'da çeşitli liselerde edebiyat öğretmenliği yapmıştır. Bu arada 1925-1927 yıllarında Konya Lisesi'nde Nail V.'nin edebiyat öğretmenidir. Yayımlanmış pek çok eserleri vardır.

Diğer hocası Namdar Rahmi Karatay (1896- İzmir 1953), Selçuklu Veziri Celaleddin Karatay soyundan gelen Rahmi Bey'in oğludur. 1912 yılında Konya İdadisi (Lisesi) mezunudur. Konya Lisesinde felsefe öğretmenliği ve Milli Eğitim Bakanlığının çeşitli kademelerinde görev almıştır. Tanınmış bir şairdir. Ayrıca Konya'da, arkadaşı Naci Fikret ile "ENERJİTİZM" adlı bir felsefi görüşü savundu, yayımlanmış çeşitli eserleri bulunmaktadır.

(Muğla- DEVRİM- 6 AĞUSTOS 1999)

(14 AĞUSTOS 1999)

PROF. ARKEOLOG HALET ÇAMBEL ÖDÜL ALIYOR

Profesör Arkeolog Halet Çambel, 2004 yılı Hollanda Prens Claus ödülüne layık görülüyor ve İstanbul'da Hollanda Elçilik Sarayı'nda ödülü Büyükelçi Sjoerd Gossen elinden alınıyor. Yukarıdaki fotoğrafta, Yaşar Kemal, Nail Çakırhan ve Profesör Halet Çambel görülmektedir.

Halet Çambel, Adana Kadirli ilçesi, Karatepe'deki kazılarda Bahadır Alkım ve H. Th. Bosset ile görev yapmıştır. Karatepe'de Hitit dönemi yerleşimi bulunmaktadır. Kadirli'de okuma yazma kursu açtığı, eski eser kaçakçıları ile uğraşmış, ...

1995 yılından beri Türkiye Bilimler Akademisi şeref üyesi,

Atatürk'ün isteği ile 1936 yılında olimpiyatlara katılan ilk kadın sporcu,...

(Gila Benmayer, Hürriyet, 23.01.2005, sayfa 9)

■ Fotoğraf:
Yelda BALER

Arkeoloji alanında Türkiye ve dünyanın sayılı isimlerinden biri olan Halet Çambel, 55 yıldır eşyle birlikte yaşadığı yalısın okuduğu okul olan Boğaziçi

Üniversitesi'ne başladı. Boğaziçi Üniversitesi Mezunlar Derneği tarafından çıkarılan Boğaziçi Dergisi'nin Haziran ayı sayısında yayınlanan röportajda bu başlığı açığa çıkaran Prof. Dr. Halet Çambel, "En sağlam, bu işi en iyi götürecektir kuruluş olarak Boğaziçi Üniversitesi'ni gördük. Onlarla konuştuk. Arkeoloji ve Geleneksel Mimarlık Araştırma Enstitüsü yapılacak" dedi.

Çocukluğu Almanya ve Avusturya'dan geçen, liseyi diğer üç kız kardeşi gibi Arnavutköy Kız Koleji'nde bitiren Halet Çambel, erkek kardeşinin de yine bu üniversitenin temeli sayılan Robert Koleji'nde okuduğunu söyleyerek, evlendikten sonra eşi Nail Çakırhan'la birlikte uzun yıllar bu yalıda oturduğunu açıkladı.

50 YILLIK EVRAK BU EVDE

Evinin müze gibi kullanılacağını belirten Çambel, şunları söyledi:

"Nail Bey'le birlikte bu yalısın bizden sonra ne olacağını düşünürdük hep. Kardeşim var ama yurtdışında yaşıyor. O ilgilenmez. Herhangi bir yere devretmemiz gerek diye düşünürken Boğaziçi Üniversitesi'nde karar

Biri arkeoloji alanında Türkiye ve dünyanın sayılı

isimlerinden Prof. Dr. Halet Çambel (üstte), diğeri şair, yazar ve Ağa Han Mimarlık Ödülü sahibi Nail Çakırhan (altta). Çambel ve Çakırhan çifti, 55 yıldır birlikte yaşadıkları Arnavutköy kıyısındaki yalılarını Boğaziçi Üniversitesi'ne bağışladı. Çiftin evleri enstitü olacak.

kıldık. Biz dört kardeş de bu okuldaki mezunuz. Üç kız Arnavutköy Kız Koleji'nden, erkek kardeşimiz de Robert Koleji'nden mezun oldu. Tabii öncelikle burası toparlanacak. 50 yıllık evrak var. Onların düzenlenmesi ve arşivlenmesi yapılacak. İngilizce ve Almanca bilen kütüphaneci arıyoruz. Sonra evin bakımı var. O da yapılacak. Nitekim geçen gün Scoot House'a götürdüler. Müze yapmışlar. Eskilerin tüm kayıtları orada duruyor. Çok güzel arşivlemişler. Selçuk Esenbel çok ilgili bu konuyla. Aynı zamanda Japon kültürü uzmanı. Başarılı bir çalışma yapmış. Bizimki de onun gibi olacak diye düşünüyoruz."

kazısının kitabını birlikte yaptığı Boğaziçi Üniversitesi Tarih Bölümü öğretim üyesi Aşlı Özyar'ın teklifiyle düşündüklerini söyleyen Çambel'in kırmızı yalı olarak bilinen evi 1830'larda Sultan Mahmud'un bir Ermeni bahçıvanı tarafından yapılmış. 1930'larda yalıyı satın alan Çambel, o günden itibaren burada yaşıyor.

PROF. DR HALET ÇAMBEL (1916)

Berlin’de doğdu. Almanya’da askeri ateşe görevinde bulunan Atatürk’ün yakın arkadaşlarından Hasan Cemil Çambel ile, Berlin Büyükelçisinin kızı Remziye Hanım’ın kızıdır. Sekiz yaşında Türkiye’ye döndüler. Türkçe’yi az biliyordu. Ortaokul ve liseyi Arnavutköy Kız Koleji’nde okudu.

Paris Sorbonne Üniversitesi’nde arkeoloji öğrenimi gördü. 1940 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’nde H.T. Bossert’in asistanı oldu. 1944 yılında doktor, 1960 yılında Profesör oldu. Afyon ve Eskişehir’de kazılarda bulundu.

Ama en önemlisi 1946 yılından itibaren Adana Kadırlı Karatepe’de Hitit yerleşim yerinin kazılarında bulundu. Çevre Yörükleri ile çok iyi diyalog kurdu.

Tan gazetesinde çalışan Nail Çakırhan ile tanıştı. Ailesinin muhalefetine rağmen onunla gizlice evlendi.

Çambel aynı zamanda spor ile ilgilendi. 1936 Berlin olimpiyatlarına katılan ilk Türk kızı oldu. Eskrim dalında yarışmalara katıldı. Rus Alexander Nadolski’den eskrim dersleri aldı.

Çambel eşi Nail Çakırhan ile kışları İstanbul’da yazları Akyaka’da yaşamını sürdürmektedir.

Kaynaklar: Ana Britannica İstanbul 1987, cilt 6, sayfa, 303

[Http://tr.wikipedia.org/wiki/Halet_%C3%87ambel](http://tr.wikipedia.org/wiki/Halet_%C3%87ambel)

Halet Çambel’in sporculuğu ile ilgili Hürriyet haberi

NAİL ÇAKIRHAN ARAMIZDAN AYRILDI (1910-2008)

Ünlü Edebiyatçı ve Ağa Han Mimarlık Ödülü sahibi Nail Çakırhan 16 gündür tedavi olduğu Yücelen Hastanesi'nde öldü ve 13.10.2008 günü Akyaka'da toprağa verildi. 98 yaşında yaşamını yitiren Çakırhan için ilk tören heykelinin dikildiği Yücelen Otel'de oldu.

Törene katılan Muğla Valisi Ahmet Altıparmak ile Muğla Belediye Başkanı Osman Gürün eşi Halet Çambel ve kız kardeşi Saniye Güneyman'a baş sağlığı dilediler.

Törende konuşan eski Mimarlar Odası Başkanı Oktay Ekinci Nail Çakırhan'ın Akyaka'nın Türkiye ve Dünya'da tanınmasını sağladığını belirtti. Akyaka Belediye Başkanı Ahmet Çalca ise; "Nail Çakırhan'ın beldeye bıraktığı mirasa sahip çıkacaklarını söyledi.

Çakırhan'ın Akyaka Merkez Camii'nde kılınan cenaze namazının ardından Akyaka Mezarlığı'nda toprağa verildi. Muğla'da bulunan bürokratlar, eski belediye başkanları, milletvekilleri, belde sakinleri katıldı.

Nail Çakırhan'ın vefatı ve basında ve internette geniş yankı buldu. Benzer haberler ve hayat hikayesi hep yayınlandı.

NAİL ÇAKIRHAN'IN (1910-2008) GENİŞ HAYAT HİKAYESİ

Nail Çakırhan hakkında çok çeşitli kişiler tarafından çok çeşitli yayınlar yapılmıştır. Tüm bunlardan yararlanarak bir hayat hikayesi çıkarılmıştır.

1910 yılında Ula'da doğdu. Ortaokulu bitirdikten sonra, Muğla'da Lise olmadığı için Konya'da bulunan bir yakınının yardımı ile Konya Lisesi'ne yatılı öğrenci olarak girdi. Burada öğrenci olarak yazdığı "Derebeyleri" isimli şiirinden dolayı soruşturma geçirdi. Konya'da o yıllarda çıkan Kervan Dergisi'nde şiirleri yayınlandı.

Konya Lisesi'nden sonra bir süre Tıp ve Hukuk fakültelerine kaydını yaptırdı, ama devam etmedi. Bir süre gazetelerde çalıştı, yazıları "Resimli Ay" dergisinde yayınlandı. Nazım Hikmet ile tanıştı. 1930 yılında ortak kitapları "1 + 1= Bir" yayınlandı. Komünist teşkilat kurmaktan Nazım Hikmet ile birlikte tutuklandı, 2,5 yıl Bursa Cezaevi'nde kaldı. 1933 yılında Cumhuriyet'in 10. yılı sebebiyle çıkan aftan yararlandılar.

1934 yılında Sosyalizm'i öğrenmek için kaçak olarak Sovyetler Birliği'ne gitti. Moskova Doğu Halkları Üniversitesi'nde öğrenim gördü. Rusça öğrendi, Taisa isimli bir Rus kızı ile evlendi. Ancak 1937 yılında zorunlu olarak eşini orada bırakarak zorunlu Türkiye'ye gönderildi. Bir ara pasaport kanununa muhalefetten tutuklandı. Bu sıralar Atatürk'ün arkadaşlarından Hasan Cemil Çambel'in kızı Halet Çambel ile gizlice evlendi. Zira kızın ailesi bu evliliğe karşı idi.

1945 yılında Sabiha & Zekeriya Sertel'in çıkardıkları Tan gazetesinde çalıştı, Tan gazetesi yandı. 1946 yılında kurucuları arasında bulunduğu "Türkiye Emekçi Sosyalist Köylü Partisi"nin kapatılması üzerine tutuklandı, 1950 yılına kadar hapis yattı. 1950 yılı affından yararlanarak serbest kaldı.

Bu arada eşi Prof. Dr. Halet Çambel Adana Karatepe'de arkeolojik kazılar yapmaya başladı. Çakırhan eşinin yanında bulundu. Bu ara kazılardan çıkan eserler için kazı evi inşası gerekiyordu. İşin müteahhidi işi bırakıp gitmişti. Bu işler Nail Çakırhan'a teklif edildi. Gerekli yapı işlerini gerçekleştirdi ve deneyim kazandı.

1970 yılında doktor tavsiyesine uyararak eşiyile birlikte Gökova Akyaka'ya yerleşti. Kendisi için oturacağı doğayla bütünleşen ve geleneksel mimarinin uygulandığı evini inşa etti. Mimar olmadığı halde Akyaka'da bina tasarımlarını gerçekleştirdi. Bu yapılarda da ahşap işçilik ve geleneksel mimari ağırlıklı idi.

Hiç beklemez iken mimar olmadığı halde kendi evi "Uluslar arası Ağa Han ödülü"ne layık görüldü. Aldığı ödülle Muğla'da eski bir hanı kültür evi olarak restore ettirdi. Ardından otel inşaatları ve evler inşa etti.

Nail Çakırhan'ın çalışmaları ve eserleri Akyaka'da farklı bir mimari doku oluşturmuş, ve Nail Çakırhan'ı unutulmaz kılmıştır.

Nail Çakırhan'ın Akyaka'da çalışmaları 1970-1985 arasındadır. Bundan sonra sadece 1992 yılında Yücelen Oteli ve 1998 yılında Kültür ve Sanat Evi olmuştur. Gökova Akyaka'yı Sevenler Derneği tarafından yönetilen Kültür Sanat Evi 10 yıldır hizmete devam etmektedir. Pek çok sergi açılmıştır.

Eşi ile yazları Akyaka'da kışları ise İstanbul Arnavutköy'deki villalarında yaşamlarını sürdürmüşlerdir. 1998 yılında 98 yaşında iken hastalanmış, yakın dostu Hamdi Yücelen'e Muğla toprağında ölmek istiyorum demiş, onun hastanesinde 10.10.2008 tarihinde aramızdan ayrılmış, 13 Ekim günü törenle Akyaka Mezarlığı'nda toprağa verilmiştir.

Nail Çakırhan'ın yayınlanmış kitapları da şunlardır.

Şiirleri, düz yazılarının yayınlandığı

1. "Daha çok onlar yaşamalıydı"

2. Yapı sanatında yarım yüzyıl- Geleneksel mimarinin şiiri- Nail Çakırhan, 2005 Ege yayını

Kaynaklar Yayınlar:

-Çakırhan Mimarisi ve Nail Çakırhan, 40 sayfa, içinde Nursel Duruel'in, Oktay Ekinci ve Mimar Ertuğrul Aladağ'ın yazıları bulunmaktadır. Fotoğraflar ve yayın Hikmet Öz'e ait.

-Bir İnsan, Bir Hayat, "STAR" Gazetesi (Nebil Özgentürk yazısı)

-Gökova'da Çakırhan Müzesi, Oktay Ekinci, 1998 yazısı (İşte Gökova dergisi sayfa 7)

-Ekim '98, Emlak Market Dergisi, sayfa 119-125

-Nail Çakırhan ve Çakırhan Mimarisi, Mehmet Bildirici, 28.11.1998, Yeni Meram gazetesi, Kırkambar'da yazı (Konya)

-Konya'da çıkan KERVAN Dergisinde Nail V şiirleri, Mehmet Bildirici, 06.08.1999 da Muğla, Devrim gazetesinde yazı

-Nail Çakırhan evi hakkında İngilizce açıklamalar :

www.akyaka.org/cakirhan/nail_cakirhan_house_eng.htm

-Hollanda'dan Prof. Dr. Halet Çambel'e Ödül, Gila Benmayor, 23.01.2005, Hürriyet ,9 sayfa

-“Geleneksel Mimaride bir şiir” Nail Çakırhan, Ege yayınları, İstanbul, 2005

GÖKOVA AKYAKA'YI SEVENLER DERNEĞİ

Gökova-Akyaka'yı Sevenler Derneği'nin yaklaşık 1992 yılında kurulmuş çevre sorunları ve çevrenin tarihi ve kültürel zenginliğinin ortaya konması ve tanıtılması konusunda önemli görevler üstlenmiştir. Derneğin önceki dönemlerde başkanı Maden Yüksek Mühendisi Aydın Turunç'tur. Bir süre Yaşar Gedikoğlu görevi üstlenmiş ve 1995 yılından bu yana Heike Thol-Schmitz'dir.

Derneğin tüzüğü üyeleri, etkinlikleri ve toplantıları konusunda eskiden çıkmış bültenler bulunmakta ve Akyaka için önemli bir bilgi kaynağı oluşturmaktadır. Son yıllarda Dernek üyesi Thomas Schmitz'in gayretleri ile bu bilgiler WEB Sitesine taşınmıştır. (www.akyaka.org/)

Derneğin tüm etkinlikleri kapsamlı ayrı bir araştırma konusudur. Burada benim katılabildiğim, tarihi ve arkeolojik, ve çevre toplantıları hakkında bir kesit sunulacaktır.

1996 YILINDA GERÇEKLEŞEN KÜLTÜR VE SANAT ŞENLİĞİ

Gökova Akyaka'yı Sevenler Derneği başkanı Heike Thol Schmitz'in başkanlığında, Akyaka Belediyesi ile yapılan şenlikte çeşitli etkinlikler yer aldı. Konu ile Muğla-Hamle gazetesinde yayınlanan gazete haberi aşağıdadır.

Arşivimde bulunan Şenlik Programına göre etkinlikler şöyle idi.

30.Ağustos 1996 Cuma

Şenlik Açılışı 19.00

Sergi Açılışı ve kokteyl (İlkokul) 21.00

Açılış konseri (Köy Meydanı) 22.00

31.Ağustos 1996 Cumartesi

Çocuklara Eğlence ve Kermes (Belediye Parkı) 10,00

Panel "Gökova'nın Tarihi ve Nasıl Bir Turizm" Dedegil Oteli 15.00

Eğlence, Köy Meydanı, 20.00

01.Eylül.1996 Pazar

Çınar Plajı Çay Daveti 10.00

Büyük Halk Plajı Partisi 21.00

Şenlik kapsamında Hikmet Öz ve Batuhan Bozkurt'un Belediye binasında "Taş Resim Sergisi" vardı. İlkokulda açılan karma resim sergisine. Kerra Ekmekçi, Ayten Timuroğlu, Gökçe Dağtekin, Nuran İskit, Heike Thol-Schmitz, Aziz Albek, Ilonka Flötenmeyer, Samet Yaşar, Yıltan Borankay katıldılar.

Hamle

Akyaka Senlik

Bu yıl birincisi yapılan Akyaka senliklerine çok sayıda yerli ve yabancı turistte katılarak senliğe destek verdiler. 3 gün süren senlikte çeşitli etkinlikler sergilendi.

Akyaka Senlik Tertip Komitesi Başkanı Alman Heike Thol Schmitz

HABER MERKEZİ

Akyaka'da ilk defa düzenlenen Turizm ve Sanat Senliği ilk yıl olmasına rağmen iyi bir başlangıç yaptı. 30 Ağustos Cuma günü başlayan senlik üç gün sürdü ve Pazar günü sona erdi. Senlik açılışına Muğla Valisi Cemil Serhadlı, Muğla Belediye Başkanı Orhan Çakır ve Akyaka'da tatilini geçiren yerli ve yabancı turistler katıldı.

Senlik açılışında konuşan

Akyaka Belediye Başkanı İsmail Akkaya, senlik düzenlemekteki amaçlarının Akyaka'yı en güzel şekilde tüm Türkiye ve dünyaya tanıtmak olduğunu belirterek, "Yemyeşil ormanı, masmavi denizi ve sıcacık insanları ile Akyaka'yı daha iyi bir yere getirmek istiyoruz. Bu yıl ikinci düzenlediğimiz ve Akyaka'yı Sevenler Derneği ile belediyemizin ortak çalışması sonucu bu işe başlangıç yaptık. Amacımız bundan sonraki senelerde bu senliği geleneksel hale getirip daha iyi organizasyonlarla Akyakaya maddi ve manevi bir hareketlilik getirmek. Sosyal amaçlı bu organizasyonlar hem Akyaka'nın hem de Türkiye'nin dışarıda iyi itibalar bırakmasına neden olacak" dedi.

Muğla Valisi Cemil Serhadlı ise, 30 Ağustos günü yapılan senlik açılışı ile iki senliği bir arada yaşadıklarını belirterek, "İki senlik birden yaşıyoruz. Bu tip etkinlikler turizm yönünden ve sanat yönünden Akyaka'yı daha da görkemli kılacak. Bu yıl ilk düzenlenen bu senliğe önümüzdeki yıllarda valilik olarak biz de destek vermeye

PANEL

GÖKOVA'NIN TARİHİ VE NASIL BİR TURİZM

Dedegil Oteli'nde yapılan panele ben de katıldım. Gökova'nın Tarihi konusunda derlediğim bilgileri sözlü olarak aktardım. Panele katılan tüm konuşmacılar sözlü açıklamalarda bulundu. Ben daha sonraları bu notları yazılı hale getirdim. İŞTE GÖKOVA bülteninde yayınlandı. Bu çalışmaların başlangıcı kilometre taşı oldu.

31.08.1996 Dedegil Oteli

Soldan: M. Bildirici (2), Şevki Bardakçı (3), Şadan Gökocalı (4), Aydın Turunç (5)

Dedegil Oteli'nde panelde dinleyenlerden bir grup

Ayakta soldan: Sevim Armutçu, Leman Alp,
Oturular: Thomas Schmitz, Heike Thol Schmitz, Düzay Bildirici

İKİNCİ AKYAKA KÜLTÜR VE SANAT ŞENLİĞİ

Gökova-Akyaka'yı sevenler Derneği başkanı Heike Thol-Schmitz ile Akyaka Belediye Başkanı İsmail Akkaya'nın öncülüğünde 16.Ağustos 1997 tarihinde İkinci Akyaka Kültür ve Sanat Şenliği düzenlendi ve Belediye Binası'nda resim sergileri açıldı.

Resim sergilerine Akyaka'dan Ayten Timuroğlu, Kerra Ekmekçi, Nuran İskit, Aziz Albek, Ülkü Onur, Gökçe Dağtekin, Yıldıran Boray katıldı. Balıkçı Samet'in Gökova ile ilgili şiirleri sergilendi.

05 HAZİRAN 2001 DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ

05.06.2001 tarihinde "Dünya Çevre Günü"nde Akçapınar köyünde leylek yuvaları incelendi , aynı gün benimde bulunduğum grup tarafından kapsamlı bir şekilde tarihi kalıntılar gezildi. Sol baş arkada bize Aziz Kosma hakkında bilgiler sunan Michael Hyland (1946-2001), sol başta dernek başkanı Heike Thol-Schmitz, sağ başta Thomas Schmitz

GÖKOVA AKYAKAYI SEVENLER DERNEĞİNİN WEB SİTESİNDEKİ YAYINLARI

Derneğin çalışmaları, dernek üyelerinin Akyaka ile ilgili yazıları aşağıda Web sitesinde yayınlanmıştır. Bunlardan kısa bir özet verilecektir. Derneğin kültürel etkinlikleri Akyaka'da daima kendini göstermiştir.

http://www.akyaka.org/gazete/haber_mektubu_2006_04.htm

1993 Mayıs (İlk Bülten)

Başkan Aydın Turunç

-Piri Reis Gereme Körfezi'ni anlatıyor (Kitab-ı Bahriye'den) Aydın Turunç

-Azmakta doğal yaşam ve kuşlar (Heike Thol-Schmitz)

-Akyaka hakkında (Krissi Ethem)

-Akyaka haberleri (Levent Gölcüklü)

1993 Temmuz

-Akyaka'da yaşam Tony Seneviratne

-Kedrai ve İdima Cousin Diehl (Suzan Albek çevirisi)

1993 Aralık

-Belediye Başkanı İsmail Akkaya'nın açıklaması

-Kumsallarımız Erdem Albek

-Yılanlar Heike Thol-Schmitz

-Avustralya Hanımlar yangın grubu Krissi Ethem

1994 Haziran

- Papazlık suyu Aziz Albek

-Akyaka'da arkeolojik gezi Aziz Albek

-Çınar Plajı Erdem Albek

-Sürüngenler Heike Thol-Schmitz

-Çevre Koruma Hakkında açıklamalar

1994 Ağustos

-1993 Genel Kurulu hakkında bilgiler

1995 Ekim

Başkan Heike Thol Schmitz

-Yeni seçilen Yönetim Kurulu hakkında bilgiler

1996 Şubat

- Başkan Heike Thol-Schmitz'in dernek çalışmaları hakkında açıklamalar

1996 Aralık

- Başkan Heike Thol-Schmitz'in dernek çalışmaları hakkında açıklamalar
- 1996 Ağustosunda ilk Akyaka şenlikleri yapılmıştır. Bununla ilgili bilgi yoktur.

1997 İŞTE GÖKOVA

sayı 5

Sayı 5 den sayı 14 kadar İŞTE GÖKOVA Akyaka ile ilgili çeşitli haber ve yazıların çıktığı çok önemli bir bülten olmuştur.

- Başkan Heike Thol-Schmitz açıklaması
- Yeryüzü Cenneti Gökova Körfezi
- Balıkçı Samet Yaşar'ın Gökova şiiri
- Balıkçı'nın sesi Balıkçı Akşehir'li Can Görgün
- 1997 şenlik programı (Bu şenlik ikincidir.)

1997 İŞTE GÖKOVA sayı 6

- Başkan Heike Thol-Schmitz açıklaması
- Balıkçı Samet Yaşar şiiri
- Yaşar Gedikoğlu çeviri şiiri
- Mehmet Bildirici, İdima'dan Gökova Akyaka'ya tarihçe (1. bölüm)

1998 İŞTE GÖKOVA sayı 7

- Başkan Heike Thol-Schmitz açıklaması
- Mustafa Akkaya'nın anısına, Mehmet Bildirici
- Bize mektup geldi (Mehmet Bildirici mektubu)
- İdima'dan Gökova Akyaka'ya Mehmet Bildirici (yazı konulmadı)

1998 İŞTE GÖKOVA sayı 8

- Başkan Heike Thol-Schmitz açıklaması
- Yazılı taşın kurtulması (haber M.Bildirici ile ilgili)
- Oktay Ekinci, Çakırhan Kültür ve Sanat Evi (Cumhuriyet Şubat 1998)
- Mehmet Bildirici, "İdima'dan Gökova-Akyaka'ya (üçüncü ve son bölüm)

1998 İŞTE GÖKOVA sayı 9

- Başkan Heike Thol-Schmitz açıklaması
- Genel Kurul raporu

-Belediye Başkanı İsmail Akkaya'nın Belediye çalışmaları ile ilgili açıklamaları

1998 İŞTE GÖKOVA sayı 10

-Başkan Heike Thol-Schmitz açıklaması

-Çeşitli yazılar

1999 İŞTE GÖKOVA sayı 11

-Başkan Heike Thol-Schmitz açıklaması

-Çeşitli yazılar

1999 İŞTE GÖKOVA sayı 12

-Başkan Heike Thol-Schmitz açıklaması

-Hikmet Öz ve Modern mozaik tabloları

2000 İŞTE GÖKOVA sayı 13

-Başkan Heike Thol-Schmitz açıklaması

-Çeşitli yazılar

2001 İŞTE GÖKOVA sayı 14

-Başkan Heike Thol-Schmitz açıklaması

-Nail Çakırhan Kültür ve Sanat Evi'nin İzmir'de 19.01.2000 -601 sayı ile Anıtlar Kurulunca tescil edildi.

-Çeşitli yazılar

Bu sayı İŞTE GÖKOVA bültenlerinin sonu, 2001 yılından itibaren Dernek WEB Sitesi kurdu, ve haber bültenleri ve haberler internet ortamında üyelere ulaştırıldı ve Dernek ve Akyaka hakkında bilgiler WEB sitesinde toplandı.

Burada Webmaster Thomas Schmitz'in çok çaba ve katkıları olmuştur.

GÖKOVA AKYAKA'YI SEVENLER DERNEĞİ BAŞKANI
HEIKE THOL-SCHMITZ

Benim insanlarım

Thomas-Heike Schmitz çifti, 13 yıldır Gökova'da yaşıyor.

Hürriyet Gazetesinde çıkmış resim (03.09.2000)
Azmak kıyısında tamamen doğal ortamdaki evlerinin önünde

Heike THOL- SCHMİTZ

Makale ve Sunuř Listesi

"Gökova' da yaşayan yerli ve göçmen hayvanlar", 1994, *sunuş*: Gökova Körfezi Çevre sorunları ve Çevre yönetimi/ Sempozyum/ Ören - Dokuz Eylül Üniversitesi , *basılı olarak*: Gökova Körfezi Çevre sorunları ve Çevre yönetimi Sempozyumu/kitap, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Basım Ünitesi, İzmir 1994 (Aydın İdare Mahkemesi kaynağı olarak)

"Doğa ve İnsan", 1996, *sunuş*: Geleceğin Turizmi olarak Soft Turizm'in rekabet avantajları/ Sempozyum/ Ören - Friedrich- Naumann- Vakfı ve Liberal Düşünce Topluluęu, *basılı olarak*: Geleceğin Turizmi olarak Soft Turizm'in rekabet avantajları/ kitap, Friedrich- Naumann- Vakfı ve Liberal Düşünce Topluluęu/ Kemal Anadol, Ankara 1996

"Gökova Hayvanları", 1999, *sunuş*: Gökova- Akyaka'nın Su Samurları/ Seminer/ Akyaka/ ÖÇK, Akyaka Belediyesi, GAS-Der

"Akyaka Su Samurları", 1999, *sunuş*: Türkiye'deki Su Samuru'nun Durumu/ Sempozyum/ Antalya, *basılı olarak*: Tabiat ve İnsan/ Dergi, 2000/01, Su Samuru özel sayısı: 1, TTKD, Ankara

"Bir Yabancı'nın gözüyle 'Türkiye'de çevrecilik' ", 2000, *sunuş*: "Bir Yabancı'nın gözüyle 'Türkiye'de çevrecilik' "/Konferans/ Var/ 100.Yıl Üniversitesi / Muğla Üniversitesi Aralık 2000

---

*yardımcı olarak : "Muğla İli- Akyaka Beldesi Kadın Azmağı ve Çevresi Doğal Hayatı İrdelleyen Rapor"/ Eniz TUNCA (Heike THOL-SCHMİTZ)

---

*devamlı olarak **"İŞTE GÖKOVA...!"** / GAS-Der haber bülteni

ve www.akyaka.org / GAS-Der websayfası

*Kültür Müdürlük için değişik türkçea/alanca çeviri

Dernek Başkanı Bahar Suveren 2006 yılı
İdima'dan Gökova Akyaka'ya
Sergisinin açış konuşmasını yapıyor

AKYAKA'DA YA YAŞAYANLAR

AZİZ ALBEK & SUZAN ALBEK

Suzan ve Aziz Albek İdyma'dan Akyaka'ya adlı sergide

Aziz Albek, İstanbul'da doğmuştur. Lise öğrenimini Haydarpaşa Lisesi'nde, lisans öğrenimini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji bölümünde tamamlamıştır. Side, Perge, Adana Karatepe kazılarında görev almıştır.

1954 yılında İstanbul Üniversitesi Foto Film merkezine asistan olarak görevlendirilmiş, daha sonra bu kurumun Müdürlüğüne getirilmiştir. Aynı kurumdan 1989 yılında emekli olmuştur.

Arkeolog olan Albek yazları Akyaka'da, kışları ise İstanbul'da emeklilik günlerini geçirmektedir. Çevreyi inceleyerek bulduğu kalıntıları Gökova Akyaka'yı Sevenler Derneği Bülteninde yayınladı. Çevrenin tarihi zenginliklerini inceleyerek bizlerin de öğrenmesini sağladı.

Eşi Eskişehirli Suzan Albek ise Fransızca çevirmendir. Akyaka hakkındaki Fransızca metinleri Türkçe'ye çevirmiştir. TTK yayınları arasında Galatlar isimli Fransızca'dan çevirisi ve "Dorylaum'dan Eskişehir'e" 1991, Anadolu Üniversitesi isimli yayını bulunmaktadır.

MEBRURE ALEVOK (1905-1992)

Akyaka'da eski mezarlık İnişdibi'nde, bir yeni mezarlıkta Yeni İskele'ye giden yol üzerinde çam ağaçları arasındadır. Yürüyüşlerimde ara ara uğrar bu mezarlığı ziyaret ederim. Bu mezarlık içinde Akyakalılar yanında buraya yerleşmiş Gökova sevdalısı yabancılar da vardır. Hatta bir Alman gencinin mezarı da buradadır.

Bu mezarlar içinde biri çok bakımlı ve dikkat çekicidir. Tanınmış kadın romancı Mebrure Alevok'un mezarı, oğlu kaptan Yaman Koray tarafından yaptırılmış. Mezar demir parmaklık ile çevrilmiş, içinde suyu var çiçeklerle bezenmiş.

Mebrure Alevok İstanbul'da doğmuş, Türkiye'nin önde gelen kadın romancılarındandır. Topçu binbaşı Ömer Lütfi Alevok'un kızıdır. Özel eğitim görmüştür. Yazdığı romanlarında ilk evliliği sırasında Mebrure Hurşit, ikinci evliliğinden sonra Mebrure Sami Koray ismini kullandı. Almanya ve Fransa'da mağazalarda çalıştı, bu ülkelerin dillerini öğrendi.

Mebrure Alevok aşk romanları yazdı. Bazıları

"Sönen Işık-1927", "Leylaklar Altında 1938" Yalan, Gönül Cehennemi

Mebrure Alevok oğlu kaptan Yaman Koray tarafından yaptırılmış güzel mezar içinde ebedi uykusunda. Oğlu Yaman Koray (1935), eğitimini Fransız Saint Joseph Lisesi'nde yapmış, Erdek'te yaşamış, onunda annesi gibi romanları var. Deniz Ağacı-1962- Gelin Taşı- 1963

Ben kendisini hiç tanımadım, belki ileride mezar komşu olacağımız için mezarı ve kişiliği hep ilgimi çekti. Ama şunu da düşünmeden de kendimi alıkoyamadım. Oğlu annesini çok seviyor, mezarına bakıyor, ama nereye kadar, her halde sonsuza kadar değil.

Mezarlıktaki en güzel ve bakımlı mezarı yaptıran oğlu Yazar Ali Yaman Koray, Mart 2006 yılında trafik kazası sonucu ölmüş ve kendi yaptırdığı mezara gömülmüştür.

Nitekim mezardaki çiçekler eskisi kadar sulanmıyor.

OKTAY AKBAL (1923)

20 Nisan 1923 tarihinde İstanbul'da doğdu. Avukat Salih Şehabettin Bey'in oğlu, ilk gerçekçi romancılarımızdan Ebubekir Hâzım Tepeyran'ın ana tarafından torunudur.

Kumkapı'daki Saint Benoit Fransız Lisesi'nde başladığı ortaöğrenimini İstiklal Lisesi'nde bitirdi (1942). Bir süre İstanbul Hukuk (1944) ve Edebiyat (1946) fakültelerine devam etti, ancak yüksek öğrenimini yarıda bırakarak kendini yazarlığa verdi. Servet-i Fünun - Uyanış dergisinde sekreterlik (1943-1944), Milli Eğitim Bakanlığı Tercüme Bürosu'nda memurluk (1947-1951). Ama yaşamını asıl anlamda **gazetecilik** yaparak kazanmıştır.

1939-1940 yıllarında Yeni Sabah ve İkdam gazetelerinde çevirileri ve öyküleri yayımlanmıştır. Vakit gazetesinde eleştiriler ve tanıtma yazıları yazmıştır (1944-1946). Büyük Doğu dergisinde her hafta "Dünya Fikir Sanat Hareketleri" sütununu yazmış, 1951-1956 arasında Vatan gazetesinde, düzeltmen, sekreter ve yazı işleri müdürü olarak çalışmıştır. 1956'da **köşe yazarlığına** başlamıştır. 1985 yılından itibaren Hürriyet için köşe yazarlığı yapan Akbal daha sonra Milliyet gazetesinde çalışmıştır. Oktay Akbal halen Cumhuriyet gazetesinde köşe yazarlığına devam etmektedir.

Akyaka'da evi olan ve evinin olduğu sokağa ismi verilen yazar hakkında geniş bilgi aşağıdadır. "http://tr.wikipedia.org/wiki/Oktay_Akbal

İdyma'dan Akyaka'ya adlı sergide

KRISSI & SELİM ETHEM

1985-1986 yılları idi, Akyaka oldukça sakindi, arada bir İngiliz hanımla karşılaşıyorduk. Bir gün Marmaris'e giderken onu Dört Yol'da otobüs bekler bulduk, arabamıza aldık birlikte Marmaris'e gittik. Konuştuk, tanış olduk, bizi evine çay içmeğe davet etti, eşimle birlikte gittik. Ev azmağın başında o zaman için köyden oldukça uzakta idi. Özellikle eşim köyden bu kadar uzakta bir yerde, bir kadının kendi başına oturabilmesine şaşa kalmıştı. Bu evde halen "Gökova Akyaka Derneği Başkanı Heike ve Thomas Schmitz çifti oturmaktadır

Eşinin Suudi Arabistan'da olduğunu, yakında geleceğini, hanedan mensubu olduğunu söyledi. Gökova'yı çok sevdiğini, çevre tarihi ile ilgilendiğini gördüm, zira bende bu konulara ilgi duyuyordum, işin başında idim. Benden Akyaka tarihi konusunda dokümanlarım olup olmadığını sordu. Bende yeni topladığım bazı bilgileri kendisine verdim. Daha sonraki görüşmemizde pek tatmin olmadığı anlaşılıyordu. Bana dönerek "George Bean'in kitabını okudun mu?" diye sordu. Hayır bilmiyorum dedim. Sizde varsa bana verebilir misiniz? dedim. George Bean'in "Turkey, Beyond the Meander" isimli kitabını verdi. Krissi Hanım bu kitapla uzun zaman inceleyeceğim, bir tarihi zenginliğinin kapısını açıyordu. Daha sonra kendilerinin aile dostu, Guy Meyer'in İdima konusunda yazılmış detaylı yedi sayfalık ilginç mektubun fotokopisini de verdi. Benim Guy Meyer'le mektuplaşmam onun sayesinde oldu.

Selim Bey ile evlenmeden önceki hayatı Yeni Zelanda ve Londra'da geçen Krissi Adham'ın bu konularda araştırma yaptığını, çeşitli konuşmalarımızda bunlardan çok yararlandığımı belirtmek istiyorum.

Daha sonra eşi Selim Adham (babasının adı Ethem) geldi. Onunla tanıştık. Zaman zaman ziyaretlerine gittik. Onlarda Mevlana törenleri için Konya'ya geldiler, misafirimiz oldular. Mevlana müzesini gezdik, ve yanında bulunan aynı ismi taşıyan atası II.Selim'in yaptırdığı Sultan Selim camiini görünce çok büyük keyif aldığını bizzat izledim.

Selim Adham, Sultan II. Abdülhamit'in oğlu Mehmet Selim Efendinin kızı Emine Nemika Sultanın oğlu İbrahim Ethem Efendinin oğludur. Yani Sultanın torununun torunudur.

Selim Bey 1939 Beyrut doğumlu, ilk öğrenimini Beyrut'ta Fransız okullarında yapmış, İstanbul Saint Joseph lisesi mezunudur. 1964-1988 yılları arasında Suudi Arabistan'da haritacı, kaptan olarak çalışmıştır.

Selim Bey Fransızca, İngilizce ve Arapça'yı çok iyi derecede biliyordu. Avrupalı yaşam tarzını seçmişti. Ama köküne atalarına çok bağlılığı vardı. Sultan olan dedesi II. Abdülhamit gibi marangozluk işlerine meraklı idi. Projelerini getirterek evinde çok güzel bir tekne yaptığını biliyorum. Tekne konusunda tam uzmandı, zaman zaman Suudi Arabistan'a gidip bu konuda danışmanlık yaptığı oluyordu.

Kendisini evlat eden halası Satia Turan, İstanbul'da Erenköy'de oturuyordu. Prof Osman Turan'ın eşi olan Satia Turan'ın gençliği Paris'te geçmiş ve orada hukuk öğrenimi görmüş idi. Daha sora 1950'li yıllarda af yasası çıkınca Türkiye'ye dönmüştü. Osman Turan ise tarihçi ve Selçuklular ile ilgili bir kitabı bulunuyordu. Halasının ihtiyacı olduğunda İstanbul'a gidiyor ve yardımcı oluyordu.

Politikadan uzak çok sakin bir doğal yaşam sürmeyi isteyen Adham çifti, hem Gökova'nın kalabalıklaşmasından ve hem de halaya daha yakın olmak için 2000 yılında Akyaka'daki evlerini satarak İznik'e yerleştiler.

Bir hanedan mensubunun yaşamı bundan böyle artık anılarda yaşayacak....

Şadan Gökovalı

Vikipedi, özgür ansiklopedi

(1939, Muğla-...)

Şair, yazar, gazeteci, turist rehberi, eğitimci. Halikarnas Balıkcısı'nın **manevi oğlu** olarak eserlerini ölümünden sonra yayımlayan, tüm kitaplarına önsöz yazan, Balıkcı'nın manevi mirasını yaşatan kişi olarak tanınmıştır. Turizm alanında Türkiye'de **kültür turlarının** başlatıcıları arasında yer alır.

1939'da Muğla'nın Gökova beldesinde doğdu. İzmir İktisadi Ticari İlimler Akademisi'ni bitirdi. Turizm üzerine yüksek lisans ve doktora yaptı; İletişim Bilimleri dalında doçent oldu. TRT ve bazı yayın organlarında muhabir ve yapımcı olarak çalıştı. 1980'den sonra Ege Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu ile Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak görev yaptı. 1993'te Ege Üniversitesi Çeşme Meslek Yüksek Okulu'nda öğretim görevlisi ve idareci olarak hizmet vermeye başladı.

Çoğu Türkiye'nin turistik yerleri hakkında olmak üzere yirmiden fazla kitabı çeşitli dillerde yayımlandı.

"http://tr.wikipedia.org/wiki/%C5%9Eadan_G%C3%B6kovalı%C4%B1"dan alındı

Sayfa kategorileri: Turizm | 1939 doğumlular

AKYAKA'DA BİR GİRİTLİ, ALİ GÜNYEL (1922-1987)

Ali Günyel, ailesini anlaşmazlık yüzünden terk edip, gelip Akyaka'ya yerleşmiş, kendine bugün köy meydanında Remzi'nin kahvesinin karşısında yol üzerinde yapılmış bir kulübede yaşamını sürdürmüştür. Kendi yaptığı basit barakanın bir odası da dükkanı idi. Burada berberlik, ayakkabı tamirciliği yaparak geçimini sağlıyordu. Sahilde de bir teknesi bağlı idi. Ali Günyel, bizim söylemimizle Ali Dayı denize aşığı, deniz adamı idi, hayatı denizde geçmiş idi.

Aile kökeni Girit adasından idi, aile önce İstanköy (Kos) adasına göçmüş, Ali Dayı orada doğmuştu, daha sonra annesine devlet İzmir'de ev vermişti, Ali dayının bir kız kardeşi de vardı. Ali Dayı Bodrum'un bir köyüne yerleşmiş (Çökertme), ailesi ve eşi ile anlaşmamış gelip Akyaka'ya sığınmıştı.

Ali Dayı saatlerce teknesi ile Gökova körfezinde dolaşırdı. Teknesi tam bir dükkan gibi idi, bütün alet edevat, gaz ocağı tabak çanak bulunurdu.

Ali Dayı ile defalarca Gökova Körfezinde dolaştık. Sedir Adası'na, Akbük'e, bir defa Bodrum'a gittik. Denizden anlardı, dalga ne zaman çıkacak bilirdi. Yemek zamanı gelince sahile yanaşır, aldığımız sebzeleri çıkarır, gaz ocağı ve gerekli tencere tavayı çıkar yemek yapar yerdik.

Ali Dayı bizi çok sever, biz yokken bizim eve ve bahçeye de bakardı, giderken bir şey unutmaya görelim, Ali Dayı bunu gözü gibi saklar, gelince hemen verirdi. Köyde de sevilirdi, Yarım-Cavur diye isim takılmıştı, Rumca yazamaz, ama anlardı. Babasının adalardan kaçak mal getirerek sattığını, Kıran köyünde öldüğünü anlatırdı.

Girit'te babaannesinin çok dindar bir kadın olduğunu, Kuran okuyarak dualar ettiğini ve yöreye ait hikayeleri bildiğini ifade etti. Konuştuğu dilin ne olduğunu sorunca "Rumca" olduğunu belirtti. Nitekim İzmir'e annesini ziyaret için gittiğimizde 50-60 yıl önce Türkiye'ye göçtüğü halde Rumca'yı hala unutmadığını hayretle gördüm.

Ali Dayı kanserden öldü. Hastalanınca Konya'da bana geldi birlikte Ankara'ya Kanser hastanesine gittik. Ama hastalık son safhasında idi. Doktor acıları hissetmemek için pahalı bir ithal hap verdi. Esasen yol alanında kalan evi yıkılarak yola katıldı, anlayamadığı oğlu ve torunları bugün Çökertme köyünde yaşamaktadır.

Ali Günyel çok sevdiği teknesinde

ALAN MOUNFORT

Idyma'dan Akyaka'ya sergisinde oğlu ile

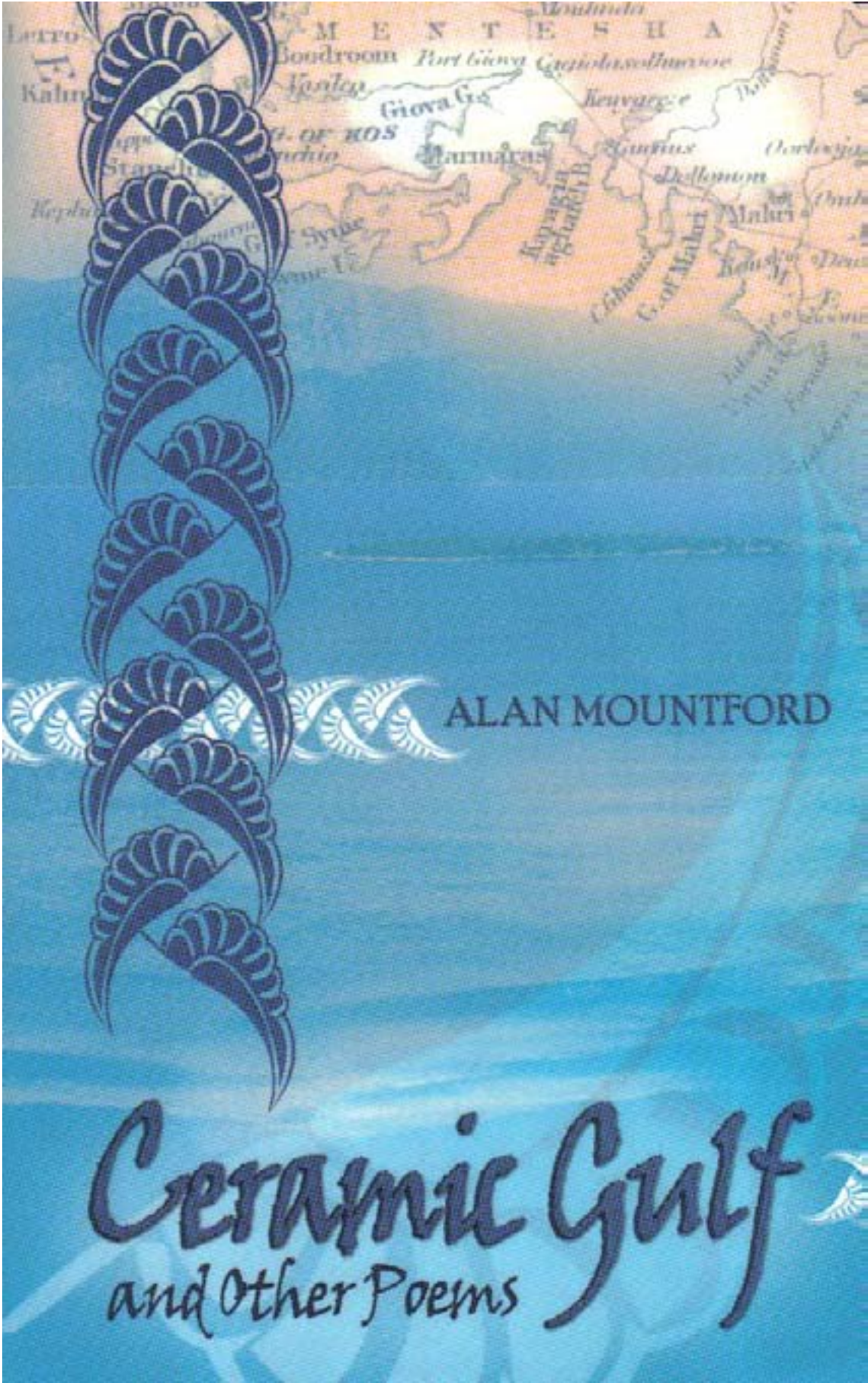
Mounfort Birmingham'da (İngiltere) doğdu. Birmingham ve Edinburg üniversitelerinde öğrenim gördü. Yıllarca Türkiye, Etopya ve Burma'da İngilizce öğretmenliği yaptıktan sonra "British Counsel" de görev aldı. İran, Tayland ve Türkiye'de çalıştı.

Eşi Türk ve üstelik Konyalı Aydiz Hanım. Londra ve çok sevdiği ve evinin bulunduğu Akyaka'da yaşamlarını sürdürmektedirler.

Alan Mounfort, aynı zamanda şairdir. İngilizce bir şiir kitabı Londra'da yayınlanmıştır. "Ceramic Gulf and other Poems" – "Gökova Körfezi ve diğer şiirler"

Ceramic Gulf	Gökova Körfezi
The Village	Köy (Akyaka)
The Cliffs	Dağlar
View from the Terrace	Balkondan Görüntü
Cleopatra's Beach	Cleopatra Plajı (Sedir Adası)
Rock Tombs	Kaya Mezarlar
Akyaka in October	Ekim'de Akyaka
April in Akyaka	Nisan'da Akyaka

Tarihi perspektif içinde duyulmuş ve yazılmış şiirlerin Türkçe çevirilerini de görmeyi umuyorum.

EĞİTİMİNİ İRAN'DA YAPMIŞ BİR DIŞ HEKİMİ SETTAR TAMER (1919-2008)

Gökova yaşayan insanlar çeşitli yörelerden taşıdıkları kültür ve gelenekleri ile çok geniş küresel bir kültür mozaïği oluşturur. Her dili bilen çok çeşitli yerlerde öğrenimini yapan insanlar burada yaşamaktadır.

Örneğin bir Hakkı Calp vardı. Latince uzmanı, çalıştı çabaladı sevdiği Gökova'da bir ev yaptırdı, ama burada yaşamaya ömrü vefa etmedi. Eşi Meral Calp uzun yıllar Avrupa'da bulunmuş orada çalışmış Fransızca, Almanca biliyor, Gökova Akyaka'yı Sevenler Derneği üyesi.

Diş Hekimi Settar Tamer'de (1919), değişik bir kültür ikliminden gelmektedir. İran'ın Türkiye sınırına yakın Maku kasabasında doğmuş, Azeri Türkü., Caferi mezhebinden. Babası Ekber Han yörenin ağası, şah ile arası iyi gitmiyor, son İran Şahı Rıza Pehlevi'nin babası Şah Rıza, bir ziyafette kahvesine zehir atıp öldürtüyor.

Küçük yaşta babasız kalan Settar'ı annesi büyütüyor. Askeri öğrenci olarak Tahran Üniversitesi'nde okuyor ve askeri Diş Hekimi olarak mezun oluyor. Yaklaşık on yıl kadar İran'da görev yapıyor. 1949 yılında Türkiye'ye geliyor, Karadenizli Zerrin Hanım ile evleniyor. Zerrin Hanım öğretmen bir ara Demokrat Partide aktif politika ile uğraşılıyor.

Tekrar İran'a dönüyorlar ve Diş Hekimi olarak emekliliğine kadar orada görev yapıyor. Settar Tamer 1985 yılından beri Akyaka'da yaşıyor ve komşuluk yapıyoruz.

Farsça eğitim aldığı için Farsça'yı çok iyi biliyor. Devamlı bizlere Mevlana'dan ve Ömer Hayyam'dan Farsça şiirler okur ve anlamını açıklardı.

Filozof hali vardı, olgundu. Kendinin de Farsça şiirleri var mı idi?. Bir kaç defa kendisine sordum, sonra sana veririm demişti. Settar Bey yöredeki eski kitabeleri okumada bizlere yardımcı olmuştur.

Son yıllara gelinceye kadar sağlıklı bir yaşamı vardı. Denize girer, çevrede dolaşırdı. Kısaca Settar Tamer doğu kültürü ile yoğrulmuş bir kimse idi. Şu sözünü hiç unutamıyorum. "Allah'a şükür ne kimseye amirim, ne de kimsenin memuruyum"

FEVZİ TUNA (1959)

Arap Fevzi olarak bilinir. Ataları Sudan'dan tarım işçisi olarak getirilmiş. Son Mohikan, son Afrikalı.

Balıkçılık yapıyor. Hiç evlenmemiş. "Dondurmam Kaymak" isimli Ula yöresini yansıtan bir filmde Mısır satıcısı idi. Bol bira içiyor. Çok defa yalın ayak evimin altındaki Mevsim Market'e bira almaya gelir...

Hürriyet Gazetesi'nde çıkmış fotoğrafı

Bir sabah bira almaya geldiğinde başında çiçeklerle

AKYAKA'DA YAŞAYAN RESSAMLAR

DINEKE MÜHÜR DAROĞLU

Dineke Mühürdaroglu 16.06 - 25.06

"GÖKOVA DOĞAL YAŞAMINDAN ESİNTİLER"

- 1947 Nijverdal- Hollanda
1953-58 İlkokul-Aufkirchen- Almanya
1958-59 Städtisches Realgymnasium - Almanya
1959-60 Priv. Oberrealschule - Almanya
1960-67 Almelo Erasmus Lyceum - Hollanda
1968 Hotelberufsfachschule Bad Reichenhall
1968 Evlenerek Türkiye'ye geldi. Önce
Ankara, daha sonra uzun yıllar Marmaris'te
1997 Gökova - Ataköy'e yerleşti.

Resim Çalışmaları:

Dineke'nin çocukluğu, doğası, denizi, dalgakıranları, yeldeğirmenleri ve resimleri ile ünlü bir ülkede, Hollanda'da geçtiği için resim ona hiç uzak değildi. Ataköy'deki evlerinin yan bahçesine, eşinin kızkardeşi için modern bir atölye inşa ettiler. Türkiye hasretiyle yarıp tutuşan, ancak resim çalışmalarını Hollanda'da sürdürülen kız kardeş

Semiramis Öner adına yapılan atölye, çevre resim çalışmalarının buluşma yeri oldu ve grup çalışmaları başladı.

Bu grup içinde Dineke de, fırsatını aldı ve küçük fırsat darbeleriyle Hollanda geleneksel resim ekolünün izinde

son derece etkileyici resimler, peyzajlar yapmaya başladı. Çevresinden büyük ilgi gördü.

GÖKOVA VE DOĞAL YAŞAM

Onlar

Kuşlar, çiçekler, doğanın sandukları
Bir tepenin yamacında kayaları tutunmuş duran bir meşe palamudu...

Kıyıda, bir taşın kuytasında açkıveren yabansıl bir çiçek...
Gözden kaybolmadan önce, zeytin ağacının ince narın dalına, soluk almak için bir an konuvermiş bir yalçapıkım...

Sokağımızın gölgesinde uykuya dalmış bir köpekik...
İşte onlar

Bilineni, bilinmeyeni binlerce örneğiyle bize yaşamı, yaşamayı öğreten,

doğaya, güzellikleri sevdiren sevgi ziynetleri
Onlar, hep yanımızda, yanbaşıımızda Bahçemizde, balkonumuzda

Onlar, hayat bulduğumuz, soluk aldığımız doğada,
Gökova'da

Biz, onları görebilir, onları sevebilir ve onları koruyabilirsek, ancak o zaman doğa, Gökova bize kucak açar, bize cömert davranmaya devam edebilir.

İşte sizleri bu güzellikleri paylaşmaya çağırıyoruz.

Ülkü Onur 08.09 - 17.09

1943 de Ankara'da doğdu. Bayındırlık Bakanlığında Teknik Ressam olarak emekli oldu. 1976 yılında ailesiyle Muğla'ya yerleşti. Ankara Deneme Sahnesi'nde 5 yıl amatör oyuncu olarak çalıştı. Yaşar Kemal'in *Yer Demir Gör Bakır* ve Ünal Akpınar'ın *Beğkardirliği* gibi oyunlarda rol aldı. 1993 de Londra'da John Robinson öğretiminde resme başladı. Uzun bir süre resim kurslarına katıldı. Kara kalem ve pastel tekniği öğrendi. 1994 de Kayhan Keskinok'un öğrencisiydi. Ankara Sanat Yapım'da yağlı boya tekniğini öğrendiyse de pastelle çalışmayı kendine yakın buldu. 1995 Devlet Resim Heykel Müzesinde desen kurslarına katıldı. Daha sonra Muğla Belediyesi Konakaltı'nda çalışmalarında bulundu. Son yıl Akyaka Sanat Merkezi'ndeydi. Kavramların yok olduğu dünyamızda, resim yapmak

insanlarda benzer duyguları diri tutabilmek ve bunları insanlarla paylaşmak isteğine vermek olabilir mi?

Sergiler:

1995-96 Muğla Güzel Sanatlar Galerisinde 4 karma sergiye iştirak etti.

2001+ 2 Ankara Çağdaş Sanatlar (karma)

2003 Marmaris Belediyesi Sanat Galerisi

1999 - 04 Akyaka Nail Çakırhan Kültürevi'nde

Serginin Konusu:

Genelde doğa ve doğa elemanlarından hareket etmekte. Onları daha yalın, daha güzel ve etkileyici bir şekilde yansıtmak en büyük amacı. Çoğunlukla yaşamın normal akışı içinde olağanın peşinde. Birde izleyiciye huzur vermek, azda olsa düşündürmek.

AYTEN TİMUROĞLU

Ayten Timuroğlu 22.09 - 01.10

Ankara'da doğdu. 1984 yılında Devlet Resim Heykel Müzesi'nde başladı. Resim çalışmalarını aynı yıl geçtiği Sanat Yapım-Kayhan Keskinok Atölyesi'nde sürdürdü. **K l a s i k ,** empresyonist, kübist vs. denemelerle geçen altı yıldan sonra 1991 yılından bu yana kendi atölyesinde

çalışmalarını sürdürmekte, yağlı boya, karışık teknik, fotopentür vs. denemelerle büyük boy çalışmalar yapmaktadır.

Son dönem resimlerinin konularını kırsal kesimdeki çalışan kadınlar oluşturmaktadır. Yurtiçi ve yurtdışı koleksiyonlarda bulunan sanatçının resimleri T.C. Kültür Bakanlığı koleksiyonuna dahil edilmiştir. Ankara Kadın Ressamlar Derneği ve Grup 16 üyesidir.

16 kişisel sergi açmış, Grup 16'nın 11 sergisine ve pek çok karma sergiye katılmıştır.

"GEYİK AKARSULARI ÖZLEDİĞİNDE HEM SU HEM GEYİKTİR AKAN" (Melih Cevdet Anday)

Bu sergide yeni çalışmalarını sunuyor. Bunlar daha öncekilerden farklı görünüyorlar, ama değil.

İncir ağacından yola çıkarak kadını, çoğalmayı, anneliği tartışmak istiyor.

Yağlı boya, pastel, kurşun kalem kullanıyor.

GÖKOVA'DA SEN VE BEN

Güneş batarken deniz ufkunda
Dalgalar derin duygular açtı ruhumda
Aşkın sevgiyle bütünleştiği bir an ki!
Palmiyelerle göğe ulaşan,
Dalgalarla coşup, kadehlerden taşan
Dudaklarda birleşen
Gökova'da renklenen Sen ve Ben

Mediha Gerez Çakmak

AKYAKA'DAN GÖRÜNTÜLER

Köy Meydanı'nın 1985 tarihindeki durumu
(Sağ tarafta Hüseyin Çavuş'un Kahvesi)

1985 yılında Kermetur'dan köye çıkan cadde (Lütfiye Sakıcı Caddesi)

Akyaka Belkis & Cahit Güneymen İlköğretim Okulu

Akyaka Sağlık Ocağı

AKYAKA VE ÇEVRESİNDE MEVCUT MEZARLIKLAR

Akyaka çevresinde iki yeni mezarlıkta bulunmaktadır.

İNİŞDİBİ MEZARLIĞI

İnişdibi mahallesinde (Akyaka-Kozlukuyu yolunda) eski bir mezarlıktır. Kadın azmağına ismi verilen Mütesellim Tavaslı Osman Ağa eşi Ümmügülsüm Hanımın burada gömülü olduğu kanısındaım. Mezar kitabesi bölgedeki sarnıcın üzerine konulmuştur. Sarnıçlar bölümünde görülebilir.

Bu mezarlığa Gökova beldesinden, İnişdibi mahallesinden ve Akyaka'dan insanlar gömülmüştür. Ne kadar eski olduğu konusunda bilgiler yoktur.

2006 yılında yaptığım inceleme de eski harfli hiç mezar taşına rastlamadım. Eski mezar olarak Mustafa Akkaya'nın babası Mestan Akkaya'nın (1876-1952) sonradan gelini Durdu Akkaya tarafından yapılmış mezarı bulunmaktadır.

Diğer dikkat çekici bir mezar ise Durdu Akkaya'nın babası 1952 yılında ölmüş Eğriboyunlu Hasan Kaptan için yaptırdığı mezardır.

AKYAKA (HÜRRİYET) MEZARLIĞI

Bir diğeri yeni ve 40-50 yıldır kullanılan, İskele mahallesine giderken yol ve Orman Kampının karşısındaki "Hürriyet Mezarlığı"dır. Bu mezarlığın dışında Hürriyet senelerinde ölen askerlerin (1908'li yıllar) mezarları vardır. Hemen yanında önemli misafirlerin helikopterlerinin inmesi için yaklaşık 6 m çapında dairesel bir pist bulunmaktadır.

Yeni olan orman ve çamlar içindeki bu mezarlıkta yatan bazı önemli kişiler şunlardır.

Sarıoğullarından Hüseyin oğlu Mehmet Türkoğlu (1892-1981)

Sarıoğlu olarak Türkoğlu Akyaka'nın en eski sakinlerinden olup, pek çok işe öncülük etmiş bir kişidir. Çocuksuz ölmüştür.

Akyaka Muhtarı Kemal Kaya (1941- 2003) Hüseyin Kaya oğlu
Belediye oluşundan önce Akyaka muhtarı

Mestan oğlu Mustafa Akkaya (1926-1997)

Akyaka'nın en eski sakinlerinden, gözleri görmüyordu, ama çevre hakkında çok bilgisi olan kaynak kişi idi. Ski Belediye Başkanı İsmail Akkaya'nın babası. Eşi tarafından yapılmış mezar taşında şunlar yazılı:

Hastane önü incir ağacı

Doktorlar bulamadı ilacı

Hem okumadım, hem yazmadım

Dünyayı hiç görmedim

Dünya senden hiç bezmedim

Hemen onun ayak ucunda Kızılağaç köyünde ölen ve sonradan gelini tarafından buraya nakledilen Elif kızı, Mustafa Akkaya'nın anası Raziye (1896-1929)

Sakar yolunun Müteahhidi, Kermetur sitesini yapan Kayserili İnş.Y. Müh Mehmet Boysan (1919-1974), annesi Muğlalı Lütfiye Sakıcı

Kadın yazar ve şair Ömer Alevok & H. Nahide Yurtmen kızı Hatice Mebrure Alevok'un (1907-1992) oğlu tarafından yaptırılmış görkemli mermer mezarı vardır. Mezar taşına yazdığı romanlar yazılmıştır.

Sönen Işık, Leylaklar altında, Çöl gibi, Yalan, Gönül Cehennemi, Geçmiş'e Yolculuk 2006 yılında ölen Kaptan Yaman Koray'da yanına gömülmüştür.

Akyaka'da ölmüş bir Avrupalı JOANNA Güvenci (1934-1997)

Emekli öğretmen Ahmet Çoban (1948-1998), Amerikalı Kemal'in kardeşi

Ressam Ayten (Üstündağ) Toprak (1928-1997), mezarlıktaki en estetik anıt mezar

İnş.Müh Selçuk Çağlayan eşi Gönül Çağlayan (hemen girişte)

Nadir Kaçar (1968-1998) , babası Pideci Mehmet köy camiini yıkıp onun adına yeniden yaptırdı. Cami 2005 depreminde yıkıldı.

Mustafa Uyanık (1933-1982), Akyaka'ya hizmeti geçen bir kişi

Sayfa 6

SERVER DATÇA

Akyaka'nın temel direklerinden biri daha göçtü. Kırk yıldır tanıdığım Server Datça'yı kaybettik. Server Datça'yı yeni kuşakların gereği gibi tanıdığını sanmıyorum. Akyaka köy iken, köy ihtiyar meclisi üyesi ve bazen de muhtar vekili olarak onunla birlikte çalışmak mutluluğunu tattığım için onun hakkında bir şeyler yazmak gereksinimi duydum.

Akyaka eskiden Gökova köyünün bir mahallesi iken Gökova'dan ayrılıp ayrı bir köy olmasında en önemli paylardan biri Server Datça'nın dir. O günlerde yaptığı mücadeleyi çok iyi hatırlıyorum. Diğer köy ileri gelenleri ile beraber bu fikri gerçekleştirmek için büyük mücadele vermiştir. Bir yandan Gökovahlıları ikna diğer yandan İl Özel İdaresi'ni ve Vali bey'i ikna konusunda çaba sarf etmiştir. Krokilerin çizdirilmesinden gerekli mercilerden kararların çıkartılmasına kadar süreçleri yorulmadan bıkmadan izlemiştir. Gökova ile sınıırın çizilmesinde adil bir kişiliği olduğu için her iki köyün razı olacağı formüller geliştirip bu günkü sınıırın oluşmasında da en büyük hisselerden biridir.

Yüksek bir eğitim almamıştı ama Anadolu kültürünü tam olarak özümsemişti. Çok kuvvetli bir muhakemesi vardı. Olaylara bakarken dürüst bakar, yorumlarken kendi menfaatlerine göre değil, ülkemizin ve Akyaka'nın menfaatlerine göre fikirler ileri sürerdi. O pozitif ışın yayan bir insandı. Köy dışından gelenler onunla sohbet etmek için yanına giderlerdi. Kaymakam, hakim ve savcılar, jandarma komutanları ve diğer müdürler hep onunla konuşmak isterdi. Sözüne güvenilen, hiç yalan söylemeyen ve espri yapmayı seven bir insandı.

olumsuzluklar onu çok üzerdi. Her zaman bu ülkenin nereye gittiğini araştırır etrafındaki kişilere düşüncelerini söylerdi. Akyaka gibi küçük bir yerde yaşamasına rağmen, ülke sorunlarını biz Ankaradaki kişilerden daha yakın takip ederdi. Akyaka'ya geldiğimde bana devamlı sorular sorardı. Ülke'nin nereye gittiğine dair tespitler yapmaya çalışırdı.

Hepimiz biliyoruz ki Akyaka'yı Akyaka yapan en önemli unsurlardan biri mimari özellikleridir. Bu mimari özelliğin oluşturan Nail Çakırhan' a en büyük destek Hüseyin Kaya, Ömer Barza , Server Datça ile birlikte bazı köy ileri gelenlerinden de gelmiştir. Çevrenin korunması konusunda da tutarlı fikirleri vardı. Nail Çakırhan mimarisinin Akyaka'nın gelişmesine katkıda bulunacağına inanmışlardı. Bu gün Akyaka da çevrenin büyük ölçüde korunduğunu söyleyebiliyorsak eğer; bu yukarıdaki isimler ile Akyakalı ileri gelen üç beş kişinin halkı sahiplendirmesi sonucu gerçekleşmiştir. Peki bu insanları çevreci ya da mimari güzelliklerin sahibi yapan neydi? O zamanlar, çevre kavramı da ortada yoktu. İşte, Server Datça ve arkadaşları Anadolu'da binlerce yıldır kurulmuş çeşitli medeniyetlerin oluşturduğu Anadolu kültürünün özelliklerini taşıyan bir kişiydi.

Bu gün Akyaka bu haliyle varsa, bunda Server Datça ve arkadaşlarının payı büyüktür. Akyaka'lılar Server Datça'yı unutmamalıdır.

TEOMAN ÜNÜSAN

ACI KAYIPLARIMIZ

Uzun süren bu kışın yorgunluğunu taşıyamayan yakınlarımızdan iki değerli büyüğümüzü kaybetmenin üzüntüsü içindeyiz.

Akyaka'nın yüzakı Nail Çakırhan'ın ardından, geçtiğimiz haftalarda eski muhtarımız, sohbet ehli **Server Datça**'yı, sonra da Akyaka ve Muğla'nın değerli girişimcilerinden Hamdi Yücel Gürsoy Ağabeyimizin annesi

Türkan Gürsoy'u kaybettik.

Başta ailesi ve yakınları olmak üzere, tüm yöremiz insanlarına baş sağlığı ve sabır diliyoruz..